

BERZSENYI DÁNIEL
ÖSSZES MŰVEI

TARTALOM

KESERGÉS.....	5
A FELKÖLT NEMESSÉGHEZ	6
HERCEG ESZTERHÁZY MIKLÓSHOZ,.....	7
EGY SZILAJ LEÁNYKÁHOZ	8
PHYLLIS	9
ESDEKLŐ SZERELEM	9
A CSERMELYHEZ	10
LOLLIHOZ	11
LILIHEZ.....	12
AZ EST	14
AZ ESTHAJNALHOZ.....	16
SZERELMES BÁNKÓDÁS.....	16
TÉTI TAKÁCS JÓZSEFHEZ.....	17
GRÓF FESTETICS GYÖRGYHEZ.....	17
OSZTÁLYRÉSZEM	18
HORÁC.....	19
AMATHUS	19
MAGÁNYOSSÁG.....	20
A BALATON.....	20
KESZTHELY.....	21
MAGYARORSZÁG	21
A TIZENNYOLCADIK SZÁZAD.....	22
NAGY LAJOS ÉS HUNYADI MÁTYÁS	23
A SZERELEM	25
AZ ELVÁLÁS REMÉNYE	25
FANNIM EMLÉKE.....	26
VIGASZTALÁS	27
MULANDÓSÁG	28
A HALÁL	30
A MELANCHOLIA.....	32
A REGGEL	32
A MÚZSÁHOZ.....	33
VIRÁG BENEDEKHEZ.....	34
KISHEZ.....	35
KISFALUDYHOZ SÁNDORHOZ	35
HORVÁTH ÁDÁMHOZ.....	36
GÖRÖG DEMETERHEZ,.....	36
HORATIUSHOZ	37
A SZERELEMHEZ.....	38
VENUSHOZ	38
NACÁMHOZ.....	39
AZ ÉN KEGYESEM.....	39
MELISSZÁHOZ	40
AZ ÖRÖMHEZ.....	41
NELLI	41
EGY HÍVTELENHEZ	42
EGY LEÁNYKÁHOZ	43
FŐ ÉS SZÍV	43
ESZTIHEZ	44
A TAVASZ	44
CENCIMHEZ.....	45

CHLOE.....	45
CHLOE.....	46
BÚCSÚZÁS	46
BARÁTOMHOZ.....	47
BÚCSÚZÁS KEMENES-ALJÁTÓL	47
AZ ULMAI ÜTKÖZET	48
A FELKÖLT NEMESSÉGHEZ	49
AZ IFJÚSÁG.....	50
LEVÉLTÖREDÉK BARÁTNÉMHOZ	51
A KÖZELÍTŐ TÉL.....	51
A MAGYAROKHOZ	52
FELSŐBÜKI NAGY PÁLHOZ, AZ ORSZÁGGYŰLÉS ALATT.....	53
GRÓF SZÉCHENYI FERENCHEZ.....	53
GRÓF FESTETICS GYÖRGYHEZ.....	54
BACCHUSHOZ.....	55
FÉLTÉS.....	55
A MEGELÉGEDEÉS	56
BARÁTIMHOZ	56
AZ ÉLET DELE.....	57
AZ ELSŐ SZERELEM.....	57
GLYCERE	58
FOHÁSZKODÁS.....	58
A REMETE.....	59
AZ ÉN MÚZSÁM.....	62
BARÁTIMHOZ	62
AJÁNLÁS	63
HOL VAGY TE, SZÉPHALOM... ..	64
BARÁTOM, A GONOSZ CAKÓ.....	64
A SZONETTHEZ	65
KAZINCZY FERENCNÉHEZ, ...	65
A TUDOMÁNYOK.....	66
A JÁMBORSÁG ÉS KÖZÉPSZER.....	67
ORCZY ÁRNYÉKÁHOZ.....	68
A MÚZSÁHOZ.....	69
GRÓF FESTETICS LÁSZLÓHOZ	70
KAZINCZY FERENCHEZ	71
GRÓF TÖRÖK SOPHIEHEZ.....	74
A MAGYAROKHOZ	74
WESSELÉNYI HAMVAIHOZ	76
CYPRISHEZ	76
ÉLETFILOZÓFIA	77
A TÁNCOK	78
EMMIHEZ	79
A BALATONI NYMPHA GRÓF TELEKI LÁSZLÓHOZ MIDŐN A BALATONRA SZÁLLOTT	79
BÁRÓ PRÓNAY SÁNDORHOZ.....	80
A BONYHAI GROTTA	81
NAPOLEONHOZ	81
BÁRÓ WESSELÉNYI MIKLÓS KÉPE.....	82
A TEMETŐ.....	82
BARÁTNÉMHOZ	83
DUKAI TAKÁCS JUDITHOZ.....	84
A PESTI MAGYAR TÁRSASÁGHOZ	86
VITKOVICS MIHÁLYHOZ	89
DÖBRENTAI GÁBORHOZ	91
VANDAL BÖLCSESÉG	93

HELMECZI MIHÁLYHOZ.....	94
HIMNUSZ KESZTHELY ISTENEIHEZ.....	95
FELSÉGES KIRÁLYUNKNAK	96
FELIRÁS.....	97
BARÁTIMHOZ	97
A KÖLTŐ ÉS A SORS.....	98
FELSŐBÜKI NAGY BENEDEKHEZ	98
ELÉGIA	98
AZ IFJÚSÁGHOZ	99
A FÜREDI KÚTHOZ	100
A POÉTA	100
A GENIÁLIS NÉP	101
EGY PHILOLOGUSHOZ	101
A NÉMET ÉS MAGYAR IZLÉS	101
A SZONETT	101
A MAGYAR	102
SZILÁGYI 1458-BAN.....	102
WESSELÉNYI, A NÁDOR, MURÁNYNÁL.....	103
A VIG CHLOE.....	103
KÖLCSEY	105
ÚJ GÖRÖGORSZÁG	105
ANGLIA.....	105
HEKTOR BÚCSÚZÁSA.....	106
SCHILLER.....	106
PLATON	106
HERDER.....	107
GRÓF MAILÁTH JÁNOSHOZ	107
EMLÉKKÖNYVBE.....	108
EMLÉKKÖNYVBE.....	108
AZ IGAZI POÉZIS DICSÉRETE.....	108

KESERGÉS

Romlásra indult hajdan erős magyar!
Nem látod, Árpád vére miként fajul?
Nem látod a bosszús egeknek
Ostorozó kezeit hazádon?

Sok századoknak vérzivatarja közt
Rongált Budának tornyai állanak,
Ámbár ezerszer vak tüzedben
Véreidet, magadat tiportad.

Elszórja, hidd el, számkivetett ösi
Erkölcöd átka s mostani veszni tért
Romlott fajultság, s nemsokára
Ércfalain viperák süvöltnek.

Nem ronthatott el tégedet, oh magyar!
A vad tatár chán xerxesi tábora
S világot ostromló töröknek
Napkeletet leverő hatalma.

Nem vert le téged Zápolya öldöklő
Századja s Bethlen vérbe merült kora,
Rákóczi vérengző haragján
S rettenetes tüze közt megálltál.

Mert régi erkölcs s spártai férfikar
Küzdött, vezérlett fergetegid között:
Birkózva győztél, Herculesként
Achaji kard rezegett kezeden.

Most lassú méreg, lassu halál emészt,
S mint egy kevély bikk, mellyet az éjszaki
Szélvész le nem ront, benne termő
Férgek erős gyökerit megőrlik.

Bátran merül most a buja ifjúság
Undok bűnében, s úszva folárkodik,
Még gyenge a szűz, s már kacéros
S gerjedező tüzeit kínálja.

A férfi - ó bűn! - már ma kereskedik
Szép párja testével, maga alkuszik
Gazdag folárral, s gyenge társát
Fajtalanúl teregetni hagyja.

Vallástalanság rút szüleményei,
Erkölcstelenség s minden utálatos
Fertelmek áradnak hazánkra,
Régi nemes magyarok porára!

Fegyverre termett szép, deli ifjúság
Kardforgatásban nem gyakoroltatik,
Nem tud nyeregben, nem tud ugró
Gyors paripán leragadva szökni.

Ó, más magyar kard mennyköve villogott
Atilla dicső harcai közt, midőn
A félvilággal szembeszállott
Nemzeteket tapodó haragja!

Más néppel ontott bajnoki vért hazánk
Szerzője, Árpád a Duna partjain,
Ó, más magyar kard verte vissza
Hunnyadival Mahomet hatalmát!

Akkor vitéz hírt s bajnoki érdemet
Szerzett az ifjú Pélides utjain,
Most íme - oh, szégyen, mivé lett -
Módi majom, s gunyolásra méltó.

Átok reátok, Harpia fajzati!
Erkölcseinket vesztegető fenék!
Fessen le hiv Gvadányi tolla,
Nemzetemet csufoló bolond korcs!

De jaj! csak így jár minden az ég alatt!
Forgó viszonság járma alatt nyögünk,
Tündér szerencsénk változandó,
Hol mosolyog, hol utálva néz ránk.

Felforgat a nagy századok éjjele
Mindent, leomlott a magos Ilion,
S a büszke Karthago hatalma,
Mint az erős Babilon, leromlott.

Volt oly idő már, mellybe' nemes hazánk
Fénylő dicsőség polca felett virúlt,
Jön olly idő még, melyben gyászos
Hamvaiból gyülevész kavarc kél.

[1796 körül]

A FELKÖLT NEMESSÉGHEZ

a szombathelyi táborban, 1797

Él még nemzetem istene!
Buzgó könnyeimen, szent Öröm, ömledezz!
Állsz még, állsz, szeretett Hazám!
Nem dőlt még alacsony porba nemes fejed!
Méltán búslakodám előbb,
Hogy hérósz eleid nyomdokiból kitérsz,
S régen félt veszedelmidet
Rád húzzák netalán majd buta korcsaid.
Hálá! mást mutat e sereg,
Mely most, régi magyar módra, nyeregben ül.
Nem szállt Trója alá soha
Ily szép spártai had, sem Hunyadink kevély
Zászlóit nem emelte volt
Rettentőbb hadi nép Bécs letörött falán.

Csak sast nemzenek a sasok,
S nem szül gyáva nyulat Núbia párduca.
Thétis nagy fia sem maradt
Chironnál, mikoron hadra veté szemét:
Árpád vére se hűlhet el,
Ámbár rég heverész a puha pamlagon.
Nézd: most felköti fegyverét,
Csákóján lobogó kolcsag emelkedik.
Buzdító katonás ruhát
Öltvén, lelke nemes lángja kigerjedez.
Majd kardjára felesküszi,
Mindent ront s megemészt, mint heves Afrika
Búsult tigrise, amidőn
Ordít kölykeiért, s körme viaskodik.
Majd felkelnek alattad is,
Ó József! nagyanyád, Trézia bajnoki,
S bátran mégy, szeretett vezér,
A jég-Álpeseken s Ádria öblein. -
E nép nem gyülevész csoport,
Nem rabbérbe emelt bús buzogányt keze.
Önként áldoz az életet,
S horgas kardja kövér hantjaiért hasít.
Míg hérió biborsüveg
Tündöklék fejedén, Hunnia csillaga,
Eszterházy, dicső magyar!
Míg győző eleid pallosa combodon
Csattog: győzni fog a magyar,
S Andrásnak ragyogó napja le nem menend!
[1797?]

HERCEG ESZTERHÁZY MIKLÓSHOZ,

midőn a szombathelyi táborban commandírozá a nemességet

Árpád virágzó magva te, fő magyar!
Eldődeidnek fegyvere népeket
Győzött, s hazánkért számtalanszor
A viadal mezején csatázott.
Ők voltak a harc vérzivatarjain
S a béke napján bölcs vezetők, atyák,
S kormányra termett őrszemekkel
Szélveszeket zabolázva tartók.
Melly áldozat volt a vezekényi harc!
Bús tisztelettel könnyezi a magyar
Négy bajnok Eszterházy véres
Porba kevert ajakit, halálát.
Láttam tebenned buzgani véreket
S orcádra öntött nemzeti lelkeket;
Láttam szemed villámsugárát
S ősi dicső vasadat kezében.

Rémülve megszűnt a fene háború.
Int a kegyetlen tengerek istene
Képével a forró haboknak,
S tűnik az Oceanus dagálya.

Szép a borostyán s győzödelemszekér.
Szép a vitéznek sebhelye homlokán.
Félisten, akit nimbuszával
A hatalom s tudomány ragyogtat.

Minden nagy és szép, mellyet az ó világ
És e jelenkor mívei közt csudálsz:
Bajnok, dicsőség, fényes ország
A tudomány gyönyörű gyümölcse.

Ez hozta mennyből földre az isteni
Szikrát, ez oldott a butaság alól.
A bölcs Athénét s győzhetetlen
Róma fejét ez emelte égre.

Nézd a virágzó Gallia népeit
S Nelson hazáját - rettegi a világ
Ez ész s erő két nagy csudáját,
S hirdeti napkelet és enyészet.

Hát nemzetednek mért fakad ily soká
A rég ohajtott laurus? Ezer nemes
Vállvetve törtet s gátokat ront;
Ah, de acélhegyek állnak ellen!

Téged, hatalmas Herceg! az istenek
Fő polcra tettek: véreidet segéld!
Vidd a dicsőség templomához:
S ajtaja zára lehull előtted.

[1797]

EGY SZILAJ LEÁNYKÁHOZ

Miért rettegsz kebelemben,
Miért, félénk leányka?
Mit félsz te, mint a kegyetlen
Vadtól a kis báránka?

Nem vagyok én ellenséged,
Sem hitszegő csapodár;
Hív lelket adok én néked,
Míg koporsóm bé nem zár.

Tiéd leszek, míg e kedves
Rubintajak csókot kér,
Tiéd, midőn már e kegyes
Szív csak akadozva vér.

Halld, melly édesen csatináz
A völgy zengő csermelye,
A víg madár mint zeng s trilláz,
S mint nyög a filemile!

Majd ha a bús tél közelget,
Ezek mind elnémulnak,
Elrepül a szép kikelet,
S örömeink elmulnak.

[1797-1799 között]

PHYLLIS

„Még most teljes orcáimon
Rózsabimbó fakadoz,
S alabastrom vállaimon
Barna hajfürt ingadoz.

Éden virágzik mellettem,
Szemem rózsán tévedez,
Érzem, öröme születtem,
S íme, szívem epedez.

Vidám szerelmet mosolyog
Még most minden körültem.
Szívem csak öröme dobog:
De ah, még nem örültem!

Mi haszna szívom aetherét
Éltem szép tavaszának?
Nem szívhatom lehelletét
Az öröm balzsamának.

A galamb is csak úgy örül
A kedves kikeletben,
Ha szerelmes párja körül
Búgdozhat a ligetben.”

[1797-1799 között]

ESDEKLŐ SZERELEM

Ím, a nap leereszkedik
Thétis bíbor keblébe,
S mosolyogva emelkedik
Luna szemérmes képe.

Az esti szellő fuvalma
Édes álmot lengedez,
Az ég békes, s nyugodalma
Hegyet-völgyet befedez.

De ah, az én siránczó
Szememre nem hullatja
Balzsamát az illatozó
Esthajnal csillagzatja!

Lehajtom árva fejemet,
De gondjaim felköltik,
S nyughatatlan kebelemet
Fájdalmakkal eltöltik.

Bágyadtságom ha bészárja
Néha fáradt szememet,
Kinyitja könnyeim árja,
S mossza halvány képemet.

Jaj, semmi nem enyhítheti
Sérült szívem sebeit!
Mert a szerelem égeti
Minden titkos ereit.

Csak nálad van gyógyító szer,
Te, ki azt megsebzetted,
Ki a szerelemnek ezer
Törét rám lehelletted!

Téged várnak kiterjesztve
Reszkető két kezeim,
Téged az égre függesztve
Sírdogáló szemeim.

Egy tekinteted gyilkosom
S boldogítóm tud lenni,
Szánj meg, Kegyes! légy orvosom:
Ne hagyj holtig epedni.

Süllyedek! nyujtsd karjaidat,
Míg el nem fogy életem,
Míg elhervadt ajakimat
Ajakidra tehetem.

[1797-1799 között]

A CSERMELYHEZ

Oh, csermely, arra térsz, látom,
Csendes görgedezéssel,
Merre az én sohajtásom
Repül epedezéssel.

Vedd buzogó könnyeimet
Szapora vizeidhez,
S vegyítsd bús nyögéseimet
Lassú csörgéseidhez.

Vidd el szomorgó zúgással
Ama kisdéd kert felé,
S nyögd ki egy fohászkodással,
Szívem kinek szentelé.

Tán most is ott múlatozik
A rózsák árnyékában,
S rólam nem is gondolkozik
Kevély nyugodalmában.

Tán habjaid mosogatják
A szép tündér lábait,
S nem tudja, mint csókolgatják
Hív könnyeim tagjait.

Mutasd meg halvány képemet
Néki tükröd fényében,
Mutasd meg égő szívemet,
Mint vergődik vérében.

Mutasd neki, mint hervadok,
Szemem miként sirdogál,
S mondd, hogy érte ellankadok,
Mint egy gyenge virágszál.

Mondd: töltsön kegyes írt sebhedt
Lelkemre hív kezéből,
Vagy egy szánakozó cseppet
Gördítsen szép szeméből.

[1797-1799 között]

LOLLIHOZ

Lolli! deli kellemiddel
A rózsára homályt vetsz,
S szívégető szemeiddel
Belém ezer tört nevetsz.

Szebb vagy te, mint a szép Hébe
A Dörgő lángölében,
Szebb, mint a szép Erycene
A kellem bájövében.

Képed szelíd vonásiban
Szerelmek nyíladoznak.
Tested minden mozgásiban
Tündérek múlatoznak.

Szép, mikor édes éneked
Szirénhangja zengedez,
S angyali érzékeny szíved
Harmoniát ömledez.

Szép, mikor pihegő kebled,
Mint egy galamb, epedez,
S lankadó nefelejcs-szemed
Harmatgyöngyöt görgedez.

Szép vagy te, mikor csintalan,
Mint könnyű Zephyr, játszol,
S titkaidról vigyázatlan
Le-lereppen a fátyol.

Szép, mikor a gerjedelem
Andalodásba merít,
Szép, mikor a szűz szemérem
Bíborlángszínbe borít.

De Lolli! a test szépségét,
Hidd el, csak úgy imádom,
Ha a szép lélek épségét
Tiszta kebelbe látom.

Ha angyali leplegídben
Angyali szív verdegél,
Nemes tűz ég ereidben,
S lelked a porból kikél.

[1797-1799 között]

LILIHEZ

Jer, Lili! nézd, langyos szellők
Lengetik a ligetet,
S illatozó híves ernyők
Mérséklük a meleget.

Jer, e szép juharlugosnak
Dőljünk le árnyékára,
S míg a gerlicék búgdosnak,
Vigyázz lantom szavára.

Kedves gyermek! fakadoznak
Kellemeid bimbai,
Pihegnek már s dagadoznak
Melled hattyúhalmai.

Az ifjuság kellemei
Mosolyognak orcádon,
S az életnek örömei
Virítnak zöld pályádon.

Olyan vagy, mint egy szűz rózsza,
Mely még csak tavaszt látott,
Melyet csak harmatgyöngy mosa,
S csak lágy szellőkkel játszott.

Mint egy Zephyr, mely virágos
Ligetek közt lengedez,
Illatokkal él, s balzsamos
Violákon tévedez.

Gyönyörűség és vidámság
Folyja körül ösvényed,
Mert még a szűz ártatlanság
Oltárán ég tömjéned.

De ki ne térj ez ösvényből,
Melyen most rózsát szaggatsz;
Oh, vigyázz, mert az örvényből
Soha ki nem gázolhatsz.

Ha elveszted az erkölcsnek
Intéző fonalaít,
Számptalan veszedelmeknek
Leled labirinthjait.

El ne hagyd őrangyalodat,
Hív, szelíd erkölcsödet;
Nyújtsd néki gyenge karodat,
Hadd vezérljen tégedet.

Csak ő menti meg szemedet
Ezer könnyhullatástól,
Ő menti meg szépségedet
A kora hervadáástól.

Ő intézget karjaival
Paphus virulmányain,
S befedez hív szárnyaival
Az öröm hullámain.

Óh, ezer örvény és hinár
Fogja pályád majd körül!
De ha ésszel s erkölccsel jár,
Hidd el, egybe sem merül.

Ezek légyenek őrei,
Kedves gyermek, szívednek!
Így a hiúság törei
Meg soha nem ejthetnek.

Ezek ismértetik veled
A sziréni hangokat;
Ezek mutatják meg neked
A gaz csapodárokat.

Szíved kedves rokonfelét
Néked ezek választják,
S földi éltednek édenét
Karjai közt megadják:

Hol szelíd öröm s vidámság
Lelke fog ápolgatni,
S az aranykori boldogság
Angyala csókolgatni:
Addig is, míg homlokodon
Aranyüstök omladoz,
Akkor is, ha majd arcodon
A rózsaláng hervadoz.
[1797-1799 között]

AZ EST

Jer, Daphne! hol e nyers patak
A bércből kiforradoz,
S mohosult kősziklafalak
Közt a völgyre szakadoz;
Hol jegenyék hajladoznak
Égig nyúlt sudárokkal,
S bokros tölgyek árnyékoznak
Terebély zöld ágokkal:
Ott függesszük szemeinket
Az ég dicső képére,
Ott nyissuk meg szíveinket
A szépnek érzésére.
Nézd, már a nap sugárai
A hegyekbe merülnek,
S Hesper piruló lángjai
Alkonyaton derülnek.
Égi bíbor festengeti
Az aranyos felhőket,
Esti szellőcse lengeti
Az illatos ernyőket.
A setét bükk felett ragyog
A hold csendes fényében,
S rózsabokrok közt mosolyog
A patakok tükrében.
Nézd, minő mennyei szépség
Nyílik meg most előttünk,
Minő mennyei csendesség
Lelke lebeg körülünk.
Elysium kiessége
Mosolyogva tér hozzánk,
S az istenek békessége
Nyugalmat harmatoz ránk.

Illy szent csendesség ölében
Hallgatott minden, s így állt,
Midőn gyöngyház-szekerében
Anadyoméne szállt.

Cynthia így ragyogtatta
Latmus virulmányait,
Hogy Endymionra rakta
Isteni szűz karjait.

Oh Daphne! a szép lelkeknek
Legkedvesb ünnepe ez,
Hol a forró érzelmeknek
Lángja önként gerjede.

Hol a szív önként megnyílik
A gyönyörű érzésre,
S Plátó karján emelkedik
Égi lelkesedésre.

Hol lelkünk legszebben derül
Eredeti fényében,
S legtisztább örömbe merül
A természet ölében.

Szíved haszontalan eped
A földi vak lármában,
E szentséget nem lelheted
Semmi tündér hivságban.

Ott a dicső természetet
Gyarló ecset majmolja:
Itt a csuda szépségeket
Alkotó kéz rajzolja.

Ott a bölcslet elkábítja
A balgatag sokaság:
Itt az ész s szívet megnyitja
A józan magányosság.

Ott az érzékeny szeretőt
Csapodár kar öleli,
Nem talál rokon-érezőt,
Nyugodalmát nem leli:

Itt az ég örömét ússza,
Melly úgy buzog keblében,
Mint a kies Arethusa
A hold ezüst fényében.

[1797-1802 között]

AZ ESTHAJNALHOZ

Emeld fel bíbor képedet,
Csendes Esthajnal!
Enyhítsd meg a természetet
Harmatillattal.

Hozd alá a fáradt szemnek
Kívánt álmait,
Fedezd bé a szerelemnek
Édes titkait.

Titkon nyílnak az életnek
Legszebb rózsái,
Mély titokban csörgedeznek
Legszebb órái.

Ah, nékem is van egy titkom
Szívembe rejtve!
Nem szabad azt kimondanom:
El van temetve.

Nem szabad kijelentenem,
Mely boldog vagyok;
S hogy ki az én egyetlenem,
Kiért hervadok.

Csak a néma hold mosolyog
Rám szemérmesen,
Mikor az örömcsepp ragyog
Forró szememen.

[1797-1799 között]

SZERELMES BÁNKÓDÁS

Itt, hol e bujdosó csermely
A bús bükkben tévedez,
S búslakodó énekemmel
Csak a kőszirt epedez,

Megjelensz, ó kegyes lélek!
Epekedő szívemben,
S hív kebledbe visszatérek
Forró képzeletemben.

Ha a bús hold sugárai
A vizeken reszketnek:
Bágyadt szemem záporai
Csak téged emlegetnek;

Ha a hajnal bíborszínnel
Az égen pirosodik:
Árvád lankadozó szívvel
Terólad gondolkodik.

Ha bús völgyek rejtekében
Kínom előtt bujdosom,
A vadon bús zengésében
Édes neved hangozom;
Ha magányos kamarámban
Keservimmel zárkozom,
Könnyel ázott nyoszolyámban
Utánad óhajtozom.
Minden reggel siralomra
Nyitom fáradt szememet,
Siratlak, ha nyugalomra
Hajtom árva fejemet.
Oh, siratlak, míg könnyeim
Forrása el nem apad,
Míg bé nem húnynak szemeim,
Míg szívem meg nem szakad.

[1797-1799 között]

TÉTI TAKÁCS JÓZSEFHEZ

Édes éneklő! ligeten, virágon
Andalog Múzsád vegyes illatok közt,
Ámde nem mint egy üresen csapongó
Lepke tavasszal.
Mézet és nektárt szedegetsz te, mint méh,
Minden elrejtett violán s kikircsen;
Halkva döngécselsz, de szelíd hurodról
Aetheri hang foly.
Szívet és elmét magasít Camoenád.
Sokrates karján mosolyogva oktat:
A vidám Erkölcs s vezető Okosság
Kincseit osztja.
Aki a széppel köti össze a jót,
Oh Takács! az bölcs, az igaz poéta,
Ez dicső érdem, s ez az égi bélyeg
A remek elmén.

[1796 után]

GRÓF FESTETICS GYÖRGYHEZ

Festetics! boldog, kit az ég kegyelme
Anyja méhében kijegyez magának,
S a szerencsének ragyogó ölében
Rengeti a sors.

S aki jóltévő kezeit kinyújtván,
Mint egy istenség, valamerre fordul,
Hinti áldását, s kebelében érzi
Tettei bérét.

Akkor írigylem fejedelmi kincsed,
Amidőn áldó kezeid kiszórják,
Akkor, oh, akkor vetekedve törnék
Véled az égre.

Mint te, oly gazdag vagyok én magamnak,
S mint te, oly forrón szeretem hazámat,
Ámde nincs kincsem, s csak ezen betűkben
Ömledez a szív.

[1798 körül]

OSZTÁLYRÉSZEM

Partra szállottam. Levonom vitorlám.
A szelek mérgét nemesen kiálltam.
Sok Charybdis közt, sok ezer veszélyben
Izzada orcám.

Béke már részem: lekötöm hajómat,
Semmi tündérkép soha fel nem oldja.
Oh te, elzárt hely, te fogadd öledbe
A heves ifjút!

Bár nem oly gazdag mezeim határa,
Mint Tarentum vagy gyönyörű Larissa,
S nem ragyog szentelt ligetek homályin
Tíburi forrás:

Van kies szőlőm, van arany kalásszal
Biztató földem: szeretett Szabadság
Lakja hajlékom. Kegyes istenimtől
Kérjek-e többet?

Vessen a végzet, valamerre tetszik,
Csak nehéz szükség ne zavarja kedvem:
Mindenütt boldog megelégedéssel
Nézek az égre!

Csak te légy vélem, te szelíd Camoena!
Itt is áldást hint kezed életemre,
S a vadon tájék kiderült virány lesz
Gyenge dalodra.

Essem a Grönland örökös havára,
Essem a forró szerecsen homokra:
Ott meleg kebled fedez, ó Camoena,
Itt hűves ernyőd.

[1799 körül]

HORÁC

Zúg immár Boreas a Kemenes fölött,
Zordon fergetegek rejtik el a napot,
Nézd, a Ság tetejét hófuvatok fedik,
S minden bús telelésre dőlt.

Halljad, Flaccus arany lantja mit énekel:
Gerjeszd a szenelőt, tölts poharadba bort,
Villogjon fejedén balzsamomos kenet,
Mellyet Bengala napja főz.

Használd a napokat, s ami jelen vagy, on,
Forró szívvel öleld, s a szerelem szelíd
Érzésit ki ne zárd, míg fiatal korod
Boldog csillaga tündököl.

Holnappal ne törődj, messze ne álmodozz,
Légy víg, légy te okos, míg lehet, élj s örülj.
Míg szólunk, az idő hirtelen elrepül,
Mint a nyíl s zuhogó patak.

[1799 körül]

AMATHUS

Mit főz magában Gallia Sándora
S a zordon észak rettenetes feje?
Mely öblöket zár, merre tart s ront
Anglia nagy koszorúsa, Nelson?

Nem gondom. Így volt, így marad a világ.
Forr, mint az ádáz tengerek, amidőn
A szélveszek bérceidvaiknak
Vas kapuit s reteszt leszórván

A bús haboknak zúgva rohannak, és
A képtelen harc itt hegyeket temet,
Ott új világot hoz fel; - egymást
Váltja örök romlás s teremtés.

Mint a setét völgy csermelye, életem
Elrejtve lappang s halkva csörögdegél
A laurus-erdők szent homályin,
Illatozó Amathunt ölében.

Nincs itt kegyetlen had s veszedelmes érc,
Melyért halandók véreket ontanák;
Nincs itt gonoszság cimborája,
Sem nyomorult fene nagy ravagyás.

Itt Ámor ápol s píeri gyenge szűz
Nektárpohárt nyújt s ambroziás kebelt,
S a lelkes élet játszva felleng
Hesperidék bibor aetherében.

[1799 körül]

MAGÁNYOSSÁG

Égi csendesség fedező homálya
Leng reád, ó szent Egyedülvalóság!
S szívemet békés kebeledbe inti
Mágusi vessződ.

A világ lármás vigadóhelyéről,
Mint az elfáradt utazó, pihegve
Térek ernyődhez, s fejemet lehajtom
Lágy mohaidra.

Itt vagyon bátor menedéklakása
A szabadságnak s nemes érzeménynek:
Itt nem aggathat rabigát reájok
A buta köznép.

Itt fakad laurus-koszorúja minden
Bölcsnek és minden magasabb daloknak,
Itt az ártatlan szerelem s vidámság
Zöld amarantja.

Légy, Magányosság! vezetőm s barátom.
Csendes ernyődhez sietek nyugodni.
Itt lelem Plátót, Xenophont s Ilissus
Myrtusa berkét.

Téged óhajtlak, ha szemembe' reszket
Bánatos lelkem kiütő panassza:
Téged a legszebb fiatalka édes
Oldala mellett.

[1799 után]

A BALATON

(Matthissonhoz)

Jer te, ki a szép genfi tavat s szép genfi virulmányt
Olly eleven színnel festéd, s Eratódnak ölében
A roppant Bernhárd farain múlatni szerettél,
Jer: nézd a Balatont, mikor a nap reggeli lángja
Tükrözetén reszket, s mikor a hold fénye alatt ég!
Nézd a kék hegyeket, mint állnak sorba körülte,
Melyeken a nektár csorog és az öröm dala harsog.
Itt meredek sziklák tetein sok régi erős vár
Omladozó falain lebeg a mult hajdani képe,
S elnyeli a döbbent elmét a fényes előkor;
Itt a századokat látott vadonok feketednek,
Mellyek ezer meg ezer göbölt kényünkre nevelnek;
A szilaj Arkászok heverészve legeltetik a nyájt,
S a kies estvéken nyögdécsel lassu furullya.
Itt a sárga mező s kiterült láp terjed előnkbe,
Hol dús búzakalász hullámos tengere játszik,

S a barnult arató víg dal közt hosszú képét rak.
Nézd, valamerre veted szemeid, szép minden előtted,
S a koszorús Tellus kosarát mosolyogva üríti;
És valamint boldog Helvetia népe örömmel
Szántja szabad földjét: itt is szabad a magyar és víg;
A gazdag palotát itt lakja királyi szabadság,
S a gunyhók lakosát szent törvény jobbkeze védi.

[1799-1804 között]

KESZTHELY

Itt, a kék Balaton partja virányain,
Hol minden mosolyog, mint az aranyvilág,
Hol dús búzakalász rengedez a mezőn,
S a halmok koszorús oldalain ragyog
A százféle gyümölcs s a zamatos gerezd;
Itt a keszthelyi zöld parton emelkedik
A csendes Helikon. Jöjjetek, ó szelíd
Áon szűzei, és verjetez itt lakást!
Nézzétek, mi kies sorhegy ölelgeti
A tér telkeit és a vizenyős lapályt;
Itt leltek gyönyörű thessali berkeket,
Bércforrást, susogó völgyeket és homályt.
Gyakran múlatoz itt hírnas öblökön
Nereusz, sáskoszorús nymphaleányival;
Gyakran zengeti itt Árion énekét
A hold fénye alatt gerjedező vizen.
S nézzétek, hol ama már feketült falak
Látszatnak, menedékváratok ott vagyon!
Ott vár titeket egy bölcs, s kebelébe zár
Egy nagy férfi, kinek lelke periklesi
Századnak született, s aki virágkorát
Rómának ragyogóbb színre derítené.

[1799-1804 között]

MAGYARORSZÁG

Itt, hol szőke vizét a Duna rengeti,
Árpád gazdag arany hantjain, oh hazám!
Ceresnek koszorús homloka illatoz,
S a bőség ragyogó kürtje mosolyg reád.
Termékeny mezeid mennyei harmatok
Mossák, s csüredért Europa írigyed.
Itt édent mutató sorhegyek oldalán
Bacchusz tölt poharat, s néked az isteni
Nektár legnemesebb vedreiből merít.
Itt Arkádia zöld halmái nyílnak,
Hol Pán legjelesebb barmok után dalol,
Barmok, millyeneket boldog Arábia
Nem látott, sem egyéb nemzet az ég alatt.

Kárpátidnak arany gyomra kevély Perut
Felmúlván, örökös kincseit önti rád.
Minden jót, valamit hint az Olymp ura,
Minden jót, valamit Tellus az emberi
Táplálásra terem, néked az istenek
Bőv mértékje pazarl büszke határidon.
Boldog népeidet Títusok őrizik,
Kik mindannyi atyák és kegyes istenek,
S kiknek trónusokon Trézia lelke leng.
Törvényed s koronád Chérubim ör fedí,
Nem fertőzteti meg durva tirán keze:
Törvény, nem hatalom kénnyel uralkodik
Rajtad, s régi dicső nemzeti díszed áll.
Oh, bár vajha kies gyöngykoszorud között
Még egy illatozó rózsa fakadna ki:
Szállnának le reád Graecia isteni,
Kik hajdan lehozák Attika földre
A nagy mestereket s bölcs tudományokat.
Akkor csillagokat hatna kevély fejed,
S elbámulna reád a Zenith és Nadir.

[1799-1804 között]

A TIZENNYOLCADIK SZÁZAD

Század hanyatlík. Már küszöbén vagyunk
Bámult korunknak, századok Istene!

Buzgó örömmel feltekintek,
S titkaidat huraim csudálják.

Népek születnek, trónusok omlanak
Lehelletteddel, s a te szemöldököd
Világokat ronthat s teremthet,
A nagy idők folyamit vezérlvén.

Hány századoknak szélveszes ostromin
Harcolt szerettem nemzetem ekkorig!
Hány száz Charybdis s mennyi örvény
Várta nemes remeked halálát!

Már sírba szállott hajdani nagy nevünk,
Már-már lecsüggött győzni szokott karunk,
Mikor hatalmas szárnyaiddal
Béfedezéd lebegő vitorlánk.

Megszántad e nagy bajnoki nemzetet,
Mely annyi harc közt vívta ki hantjait,
S véráldozattal kérte vissza
Ősei szent viadalma bérét,

Révpartra hoztad: Trézia karjain
Köztünk Perikles napjai nyíltanak;
Saturnus áldott lelke jött fel,
S vérbe merült mezeinkre szállott.

Dicső szabadság temploma lett hazánk,
Nem dúltak ádáz, pártot ütő hadak,
A szent rokonvér nem kiáltott
A babonák tüze közt az égre.

Áldás virágzott a Duna partjain,
Áldásba' ferdett a Tisza síkjain,
Áldásba' a vad Dráva berkin
S Fátra kopár farain lakó nép.

S már mast Ferencnek títusi trónusa
Fénylik közöttünk: jer, magyar, e napon
Nyisd meg dicsőült szent királyid
Templomait, s leborulva áldozz.

Nézd, mely hatalmas népeket eltörült
Körülte e nagy s ritka időszakasz!
Nézd, mely viszontság kénye játszott
A legerősb szegeletkövekkel.

Téged megőrzött őseid Istene.
Trajánok s áldott Marcusok álltanak
Kormányodon, kiknek királyi
Homlokokon ragyogott az erkölcs.

Mindenható kar méri ki sorsodat,
Kar, mellyen ég s föld sarkai forganak,
Kar, mely dicsőült őseidnek
Rettenetes hadait vezette.

Bízzál, s virágzóbb századokat remélj!
Eldődeidnek szép kora visszatér;
Csak lelken tartsd, mennyi sok szent
Vérbe került az igaz dicsőség.

[1800 körül]

NAGY LAJOS ÉS HUNYADI MÁTYÁS

Ki vagy te, fényes csillag az ó világ
Sötét ködében? Századok éjjele
Nyugszik terajta: mégis égő
Arculatod közibénk sugárzik.

Ki vagy te, bajnok s rettenetes király,
Gyémántsakban, mennyei fény között,
Ki úgy ragyogsz, mint Pharos égő
Lángja az éjj sivatag homályán?

Corvin, ki héra atyjai nyomdokin
Árpád szerencsés fegyverivel vívott,
Midőn az országos Dunának
Partjaiból Helikont idézett.

A bölcs s vitéz kar, mint az idős halál,
Mindenhatóság fegyverivel csatáz:
Önéki a bércbástya csak por
S rózsalevél Boreas kezében.

Két nagy királyunk nyert koszorús nevet
A régiségben: mindenik a szelíd
Múzsák barátja, s mindeniknek
Múzsza szelid keze tört borostyánt.

Egy Nagy Lajos bölcs szárnya alatt hazánk
Rómát s Athénét látta felállani,
Atilla roppant városában
Mars, tudomány, hatalom virágzott.

S mikor ragyogtak tornyaid, oh Buda!
Felségebben, mint mikor a dicső
Király s Apollo tisztelője:
Bölcs Hunyadink kezein virágzál?

Mint hajdan a nagy Delius oszlopit,
Delphus csudáit napkelet, alkonyat
Bámulta, s a fáradt szarándok
Ormai közt iszonyodva állt meg:

Sok messzi ország bölcsei, bajnoki
Jöttek hazánknak látni dicső egét,
Rémülve nézett a világ ránk
S nemzeteket tapodó erőnkre.

S egyszerre e nép, mely Hunyadink alatt
A legkevélyebb polcra emelkedett,
A durvaságban veszni tért, s ment
Két megutált cseh király kezébe.

Pallás s Apolló nemzik az istenibb
Bölcsset s erősebb bajnoki lelkeket,
Ők nemzik a Márs pallosával
Bírni tudó fejedelmi embert.

A durva nép közt sorvad az emberi
Legszebb tehetség, nem születik soha
Ott Socrates, s nagy Tulliusnak
Nem szabad ott nemesen buzogni.

Cato temérdek lelke legörbed ott,
Nem áldhat a föld bölcs fejedelmeket,
Nem támad ott Titus s Trajánus:
Durva Nerók vasigája büntet.

[1800-1802 között]

A SZERELEM

Mi a földi élet s minden ragyogványa
Nélküled, oh boldog Szerelem érzése?
Tenger, melyet ezer szélvész mérge hánya,
Melynek meg nem szűnik háborgó küzdése.

India kincsével légyen tömve tárod,
S Caesar dicsősége ragyogjon fejedén:
Mit ér? vágyásidnak végét nem találod,
S nem lel szíved tárgyat, hol megelégedjen.

De te, édes érzés, egek szent magzatja!
Az emberi lelket bétöltöd egészen,
Bájjodnak ereje az égbe ragadja:
S a halandó porból egy félisten leszen.

Te a szerencsének játékát neveted,
Mert hatalma néked semmit nem ad s nem árt;
A nagyság álképét mint bábót elveted,
S nem szab semmi földi erő néked határt.

Mosolyogva rohansz te habnak és lángnak:
Meg nem rémít ég, föld reád rohanása.
Te a bús koporsót menyasszonyi ágynak
Nézed, s elenyészik rettenetes váza.

Te a szegénységnek mohos kalyibáját
Márványpalotává tudod változtatni,
S mezei gyümölcscsel rakott asztalkáját
A mennyei nektárillatban usztatni.

Tegyen mást boldoggá a sors csalfa kénye:
Nékem te légy dajkám s ápolóm, Szerelem!
Zöld myrtuskoszorúd pályám szép reménye,
S könnyel ázott kendőd légyen szemfödelem.

[1802 körül]

AZ ELVÁLÁS REMÉNYE

Nem oh! csak nem hat az égis
Beteg szívem nyögése!
Bús fejemen lesz mindvégig
Sorsom kemény végzése.

Látom, hasztalan epedek,
Mint egy bús filemile;
Tied, lelkem, nem lehetek,
Lelkemnek édes fele!

Látom, csak azért forrtanak
Őszve árva szíveink,
Hogy holtig sirdogáljanak
Záporozó szemeink.

Tépd el édes bilincsemet,
Hadd repülhessek tőled!
Vagy ölj meg, hogy hív lelkemet
Nyöghessem ki körüléd.

Nyujtsd ki angyal-karjaidat,
Végy még egyszer öledbe.
Vedd bucsuzó csókjaimat,
Zárj örökre szivedbe.

De bár tőled elszakadok,
S mint ez árva nefelejcs,
Érted, lelkem, elhervadok,
Oh, szivedből ki ne ejts!

Hiszen, majd mikor porunkból
Phönixként felkelendünk,
Tiéd leszek, ha sírunkból
Új életre menendünk.

Szánja Vénusz szíveinket,
S majd fényes édenében
Öszveviszi lelkeinket
Hív gerlicék képében.

[1799-1802 között]

FANNIM EMLÉKE

Síráásra vonult képemmel
Hűs öledbe sietek,
Csendes liget! keservimmal
Mert itt magam lehetek.

Te láttad szép örömimet
Fannim forró keblében:
Te rejtse el bús könnyeimet
Alkonyatod leplében.

Itt, hol hársak árnyékoznak
A setét völgy ölében,
S csörgő vizek omladoznak
A vadrózsák tövében:

Itt nyögtem ki epedezve
Beteg szívem sebeit,
Itt szorítám esedezve
Hozzám gyenge térdeit.

Itten mosolygott szemembe
Szelíden elpirulva.
Itt dült égő kebelembe
Édesen elájúlva.

A liget zöld sudarai
Halkva körülsusogtak,
A hold játszi sugarai
Könnyeinken ragyogtak.

Minden megszűnt, s az estvének
Nyugalmában hallgatott,
Csak szíveink verésének
Döbögése hallatott.

Csak a szerelmek angyala
Élt s repdezett körülünk,
Csak az öröm szép hajnala
Virradozott felettünk.

Örökké virulj, kedves hely!
Hintsen bé virágival
Minden tavasz, s minden reggel
Legfrissebb harmatival.

Gyakran fog bánatos lelkem
Tekörülted lebegni,
Hozzád vonz árva szerelmem
Kínom elkeseregni.

Gyakran éjféli órákon
Látsz te itt sirdogálni,
S nyögdecslő furulyámon
Bús nótát fujdogálni.

[1799-1802 között]

VIGASZTALÁS

Mindég csak sírsz? csak bús siralomra
Nyílnak most is bágyadt szemeid?
Mindég csak e gyászos sírhalomra
Öntözgeted néma könnyeid?

Tudom, legszebb örömid reggelét
E szomorú hant alá zárád;
Tudom, árva szíved kedves felét
Kéri vissza epedő orcád.

Oh, hárítsd el ázott fátyolodat
Bús szemedről, kegyes szenvedő!
Nem fedi már szeretett tárgyadat
E porhalom s mohos temető.

Ott lebeg már az öröm szárnyain,
Hol a békés Léthe csörgedez,
S virágzó zöld pálmák árnyékain
Örök élet lelke lengedez;

Hol a myrtus- s amarantszigetek
Felett arany aether mosolyog,
S illatozó balzsamos ligetek
Közt az élet forrása ragyog;
Ott békeesség s isteni nyugalom
Harmatozva száll mindenekre,
Nincs ott bánat, sem gyász, sem sírhalom,
Sem bús fátyol halvány képekre.
Nem szakad el a hív szerelemnek
Ottan többé rózsakötele;
Ott virrad fel a sokat sírt szemnek
Bíborszínben kívánt reggele.
Vár tégedet is e dicső tájék!
Ezentúl szent hantjait járod;
Vár szeretőd, vár e kedves árnyék,
S nemsokára szívedhez zárod.
Akkor égi csókok törülgetik
Gyöngy orcádról kegyes könnyeid,
S rég ohajtott karok ölelgetik
Rég ohajtott szűz tetemeid.
Ölelkezve fogtok leborulni
Dicső Atyánk szent zsámolyánál,
S édes örömlángokra buzdulni
Cherubimi harmóniánál.
[1803 körül]

MULANDÓSÁG

Hol a mohos szirt öbléből
Ezüst forrás ömledez,
S a patakok csörgésétől
A setét völgy zengedez;
Hol meredek tar kősziklák
Az egekkel mérkőznek,
S a százados roppant tölgyfák
A felhőkbe verődnek;
Hol a vadonnak csudái
Pompájokat mutatják,
S a természet nagy szcénái
Az érzőt felborzasztják;
Hol a váromladékokon
Az öszült kor lelke leng,
S a beszakadt sírboltokon
Bús halotti ének zeng:

Itt lakik a képzelődés,
Képekben elmerülve,
Itt a forró lelkesedés.
Plutarch karjára dülve.

Itt emeli fel fátyolát
A Visszaemlékezés,
Itt rakja le zöld sátorát
A bölcs Magábatérés.

Itt tévelygek a világi
Lármától különválva,
Képzeletim forrósági
Között magamba szállva.

Amott egy magas szirt fokán
Egy puszta vár dőledez,
Melynek szomorú homlokán
Bús régiség epedez.

Hajdan ez a dicsőségnek
Volt fényes palotája,
S a legerősebb vitézségnek
Győzhetetlen hazája;

Hajdan felséges tornyai
A felhők közt ragyogtak,
S ime, most kevély ormai
Rakásra omladoztak!

Ott az eldőlt sírköveknél,
Hol most lelkek támadnak,
S a mélycsendű éjfeleknél
Bús nyögések hallatnak:

Ott nyugosznak a bajnokok
Mélyen a föld gyomrában,
A töredezett oszlopok
Között, örök homályban.

Ama kormos ablakoknál,
Hol most repkény szövődik,
S a mohosúlt kőládoknál
Iszolog tekerődik:

Ott búcsúzott szívszakadva
Az ékes hölgy férjétől,
Mikor a kürtök riadva
Elszakaszták keblétől.

Ott nézett le borzadozva
Bajvívó kedvesére,
Ott dült ismét lankadozva
A győzőnek keblére.

Amaz ijesztő boltoknál,
Hol most baglyok huhognak,
S a rémítő nyílásoknál
Szárak kőrök suhognak:

Ott hörpölték egymás vérét
A párdacos magyarok,
Ott nyerték el a harc bérét
A győzhetetlen karok.

Ama bércfalakon álltak
A vár pártás szűzei,
Mikor ellenségbe vágta
A haza erősei.

Ama vár roppant kapuján
Zengtek a tárogatók,
Mikor a véres harc után
Visszatértek a hódítók.

S ott, hol a győzödelmesek
Toborzón vigadoztak,
S az érzékeny szerelmesek
Szívekben olvadoztak,

Most a gyászos romladékon
Bús éjszakák borongnak,
És a borzasztó tájékon
Bágyadt szellők zokognak. -

Így múlik el a világnak
Minden gyönyörűsége!
Így minden tündér nagyságnak
Veszendő dicsősége!

Hősek márvány sarampóit
Az idő eltemeti,
S a fél világ hódítóit
Feledékeny por fedi.

A bölcs, ki ma nagy lélekkel
A naphoz emelkedik,
Holnap gyáva gyermekekkel
Egy sírba ereszkedik!

[Végleges formája 1801 után]

A HALÁL

A gonosznak és gyáva szíveknek
Rettenetes vázkép a halál,
Mint a félénk, kába gyermekeknek
Rémítő az éjjeli homály.

Az erősek mosolyogva néznek
 Porfedelök oszlatójára,
 A jámborok békes szívvel dűlnek
 A bús cyprus szent árnyékára.
 A bölcs nyugodt elmével búcsúzik
 E játékszín álarcájától,
 Szabad lelke fellebb óhajtozik
 E bujdosó csillag hantjától.
 Érti, hogy itt isteni szárnyait
 Eléggé nem héjázthatja;
 Érti, hogy rab, míg testi láncait
 Hordozza és le nem rázhatja.
 Oh, de mitől válunk oly nehezen?
 Mi tündér báj vonz úgy magához,
 Hogy mennyei lelkünk ne siessen
 Eredete dicső honjához?
 Nincs itt tiszta öröm bánat nélkül,
 A jó rosszal van öszvefonva:
 Itt a gazdag nyomva van szükségűl,
 S a dicsőség fátyolba vonva.
 Mihez ragad szívünk édesebben,
 Mint tehozzád, szent gerjedelem?
 Mi tölti bé lelkünk' teljesebben,
 Mint te, édes, boldog Szerelem?
 Mégis gyakran csak kízó örömmel
 Fojtogatod nyögő kebelünk!
 Hol örömmel, hol bús könnyözönnel
 Édes kelyhed itatod velünk. -
 Csak repülő álmokép s csalódás
 A halandó ember élete!
 Rövid öröm, hosszú gond s bánkódás
 Bús életünk szűk kerülete.
 Rabláncok a földi szenvedések,
 Melyeket csak a halál szakaszt:
 Rózsaszálak a gyönyörűségek,
 Melyeket egy őszi szél hervaszt!
 Boldog, ki a reá mért láncokat
 Itt nemesen túrve viseli,
 S a hervadó gyenge virágokat
 Az erkölcsnek s észnek szenteli!
 [1803 körül]

A MELANCHOLIA

Te a setét erdők vadonjain
Szeretsz álmodozni, oh Melancholia!
A puszta vár bús omladékain
Nyögdelő lágy szellő néked harmónia.
A felhőkbe nyúlt gránit ormai
S az elzárt völgy néked legkedvesb nézőhely,
A halvány hold s gót falak kormai
Bájoznak tégedet mágusi erővel.
A mohosúlt sírkövekre ledülsz,
S mély lelkesedéssel emeled hárfádat,
Az öszült kor képeibe merülsz,
S édesen elsírod bús elégiádat.
A vidámság csak a valóságnak
S szűk jelenvalónak szedheti rózsáit:
De te, karján a szép Álmodásnak,
Éled a jövőndőt s a multnak óráit.
Oh, te voltál eddig biztos társam!
Te intéztél engem józan utaidon,
Ha a földi vígságtól megváltam,
Sátorodba intél csendes alkonyidon.
Te vontad bé az ifjú húrjait
Egy csendes búsongás gyászos fátyolával:
Te derítsd fel a férfi gondjait
Magányos örömid szép holdvilágával!

[1803 körül]

A REGGEL

Nézd, a napnak derülő sugára
Mint ébreszti a természetet,
Mint önt új bájt a virág fodrára,
S mint zendíti a zöld ligetet.
Nézd, új öröm s újult életerő
Száll hegyekre, száll most völgyekre,
Csak az örök homályban heverő
Bagoly siet bús rejtekekre.
Nem mosolyog néki a szép reggel,
Sem az élet harmóniája:
Kedvesb néki a szomorú éjjel,
Mint az egek dicső pompája.
Igy van minden! változhatlan renddel
Ki van szabva éltünk pályája;
Egyik rokon a félistenekkel:
A másiknak por a hazája.

A rablelkek örök setétségben
Bolyongnak a denevérekkel:
Nem nézhetnek a dicső napfénybe
Örök éjhez szokott szemekkel.

A nagy lélek önként az aetherben
Héjáztatja szabad szárnyait,
Nem tartja itt fojtva porkötélben
Az égi tűz nemes lángjait.

Nem tébolyog gót épületeken
Az éjjeli vak madarakkal:
Feljebb evez a nagy Alpeseken
A nap felé uszó sasokkal.

[1802 körül]

A MÚZSÁHOZ

Szelíd Múza! ki keblemet
Égi lángra gerjeszted,
Felvonsz a porból, s szememet
A nap felé függeszted;

Ki mennyei balzsamiddal
Öntözgeted fejemet,
S örökké zöld pálmáiddal
Feded bé ösvényemet;

Íme, oltárodra nyújtom
E pindusi szálokat,
Tömjénem, myrrhám meggyújtom,
Fogadd el illatjokat!

Te vetted fel karjaidra
Gyenge esztendeimet,
Te osztod fel vállaidra
Még most is terheimet.

Ha a gond jeges kezei
Szívemet elcsüggesztik,
Áon myrtusligetei
Öledben felélesztik.

Ha balsors zivatarjain
Reszketnek kormányaim,
Ilissus virulmányain
Rengetnek szép álmaim.

Az ifjúság örömei
Lassanként elrepülnek,
A szép orca kellemei
Komor ráncokra gyűlnek.

Ami most ifju szívünknek
Érzeményit bájolja,
Utóbb hideg értelmünknek
Homlokát megráncolja.
Minden gyönyörű Tempéink
Lassanként elhervadnak,
Legforróbb képzeményeink
Egyszerre majd megfagynak:
De te, kegyes Tündér, végig
Ragyogsz bús éjszakánkon,
S a Léthe csendes révéig
Kísérsz setét pályánkon.
Bíbor fátyollal fedezed
Az élet halvány képét,
Rózsaszínekkel hímezed
A sír gyászos környékét.
Óh, engedd, hogy napjaimat
Tenéked szentelhessem,
S örökimet, gondjaimat
Kebledbe kiönthessem!
[Végleges formája 1803 körül]

VIRÁG BENEDEKHEZ

Éván! merre, hová ragadsz?
Mely szentelt ligetek boltjai fednek el?
Tíbur völgyei rejtnek-é?
Vagy Lesbos kiesült berkeit álmodom?
Pindár, Stesichor isteni
S Alcaeus magasabb lantjai zengnek itt.
Honnom Flaccusa, oh, Virág,
Itt szegdelsz te dicső delphusi ágakat.
Itt kent fel Polyhymniád,
S eddig nem töretett hellai szirtokon
Nyitsz utat, koszorús vezér,
S a Vértest Helicon hangjai töltik el.
Példád élteti mellemet.
Jer, jer, légy kalaúz pályafutásomon!
Fáklyád mennyei lángjai
Mint Pharos lobogó oszlopi, fénylenek.
Jer, jer, karjaidon segélj
Ösvényedre! akármerre vezérlsz, megyek!
[1799-1803 között]

KISHEZ

Nézd: az igaz virtus feláldozza magát,
S nem kéri senkitől érdeme jutalmát,
Mert azt magában érzi.
A bajnok mosolygva rohan a halálnak;
Hogy vére gyümölcsöt teremjen honjának,
Éltét örömmel végzi.

A bölcs kebeléből szívét kiszakasztja,
Néma falak között hervad arculatja,
Fejét mély gond epeszti;
Álmatlan szemei mécssekkel virradnak;
Kizárja örömit a ragyogó napnak:
Az áldást úgy terjeszti.

Barátom! érzed-é? Képed festegetem,
De el nem érheti eléggé ecsetem
Az eredeti szépet.
Bölcselkedő Múzsád, socratesi lelked
Mennyei kincseit rózsák közé rejtet,
Hogy megfoghasd a szívet.

Te Schiller mélységét, Matthisson himzését
S a tiburi Phoenix magas ömledését
Egy alakban mutatod.
Bájos színnel fested az erkölcs szépségét,
Az álorcás bűnnek felfeded rút képét,
S töreit elszaggatod.

Az ész az érzéshez remeken csatolod;
A csapongó elmét szeliden oktatód,
Mint fellengjen az égen.
Nagy érdem: de bérét e föld meg nem adja,
Csillagkoronáját csak ott fenn várhatja
Mnemosyne keblében.

[1803 körül]

KISFALUDYHOZ SÁNDORHOZ

Mi kellemes hang reszket, ezüsthuron
Koncerteket zeng! Aeoli hárfa ez
A Rába partján. Oh, mi tündér!
Álom-e vagy csalatás ragadt el?

Nem, nem csalódtam. Honnom alakjai!
Balzsamlehellő hyblai fürtöket
Hószin kezekkel homlokára!
Kisfaludynk koszorúkra méltó.

Pengesd szerencsés lesbosi lantodat!
Édes keserved mennyei hangzati
Petrarca, Sappho hervadatlan
Érdemeit tereád ruházták.

Oh, hogy mosolygjon rád Amathusia,
S pályádon Eros myrtusi lengjenek!

Oh, énekelj még nemzetednek:
Mézajakad dalait kívánja.

Oh, énekelj még gyenge szerelmidet:
Sirhalmodon majd zöld amaranth fakad,
S hangját kegyesebb zengedéssel
Hamvaidon nyögi Phíloméle.

[1803 körül]

HORVÁTH ÁDÁMHOZ

Melly a maeoni bölcs lelkét levezetted az Orkus
Tornácába, hogy ott Ithakának lássa királyát,
Lássa, kihozza erős Achillest és Agamemnont
A feledékeny idők torkából bajnoki kürttel:
Múzsá! te Horváthot hajdan szárnyadra emelted,
Amikoron Hunyadit lantján hirdette s az Árpád
Vére dicsőségét magyarul harsogta közöttünk.
Oh, te hevítsd lelkét, hangját régolta sohajtjuk.
Vidd el karjaidon lobogó fáklyáddal az elzárt
Régi sötétségnek titkos küszöbére, atyáink
Szentelt hamvaihoz; te fedezd fel előtte hazánknak
Hajdani héroit, kik bölcs intézetek által
A lebegő kormányt csendes révpartra vezetvén,
Spártai erkölccsel s törvénnyel örökre lerakták
A magyar alkotmány bérctalpait a maradéknak.
S kik, mikor a haragos villongó Visszavonásnak
Lelke kitörte acélzavárát a fene hadnak,
Mint hajdan Marathon nagy bajnoki vívtak ezerrel;
S vagy diadalmi öröm közt tértek vissza Budára,
Vagy pedig a haza szent oltárán áldozva vérek. -
Mennyi nemes hamvak vagynak még néma homályba
Zárva, kiket méltán lantjára vehetne Homér is!
Múzsá! hevítsd Horváth lelkét, ne felejtse hazáját,
Szent kötelességét, szép híre arany koronáját.

[1803 körül]

GÖRÖG DEMETERHEZ,

midőn a koronaherceg nevelőjének választatott

Mennyi országok s koronák reményét
Vetted, oh boldog nevelő, kezedre!
Mennyi népnek nyújt bizodalmat a te
Chironi lelked!

A nagy álláspont köre nem telik meg
Áldozat nélkül; de ki honja híve,
Mint Görög, mindent mosolyogva áldoz
Honja javának.

Róma undokját s Senecát felejtsd el!
A Nemes legszebb diadalmi bére
Minden ádázna s alacsony tyránnak
Kénye felett van.

Konnidas márványt nyere Parthenonban.
Adj Trajánt nekünk s kegyes Antoninust,
Vérid hálás kebelébe' márványt
Nyersz te s örök fényt.

A te munkádnak gyönyörű gyümölcsét
Századok várják, diadalmi paeant
Századok zengnek, s maradékainknak
Áld maradéka.

Hajdan, oh bús sors! nemesült atyáink
Mennyi belső tűz s fene üldözések
Ostorát nyögték! de az égbe ért már
Ábeli vérök.

Már ma nem félek. Sem idők zavarja,
Sem gonosz vádak soha fel nem oldják
A magyar szívnek kötelit: királyunk
Ismeri népét!

[1803-1810 között]

HORATIUSHOZ

Róma fenséges szavu Pindarussz,
Flaccus! eldőlt már az Olympig ötlő
Róma, s a roppant Capitoliumnak
Szent tüze elhunyt.

Ám te élsz most is! neved és Camoenád
A dicsőségnek tetején ragyognak.
A halandóság köde fel nem érhet
Fényes egedre.

Oh, te buzdítsd fel magas énekeddel
Gyenge Múzsámat! te emeld magadhoz
Lantomat! fűzd rá tüzes ömledésed
Aetherí szányát:

Hogy tehozzád felvigyen, és tevéled
Tíburoid csendes ligetébe rejtse,
Hol te olly sok szép örömet találtál
Blandusiádnál.

Ott taníts engem nemes érzeményid
Tiszta forrását huraimra csalni;
Ott taníts: mint kell az idővel élni,
S bölcsen örülni.

Ott taníts: nyugodt meglepéssel
A dicső virtus menedéköléből
A vad orkánok s habok üldözését
Nézni mosolygva.

[1803 körül]

A SZERELEMHEZ

Psyche bíbor kebeléből
Repülj le felém,
Eged fényes aetheréből
Csöpögtesd belém,
Óh, Szerelem! malasztaid
Mennyből eredt balzsamait.
Hol van lelkem rokonfele?
Jer, jelentsd ki már!
Repülj kebelembe vele,
Szívem alig vár;
Repdez, mint Noé galambja,
De enyhelyét nem láthatja.
Bennem mélyen metszve lelem
Szép ideálját,
Pygmalionként ölelem
Kedves bálványát,
De meg nem lelkesíthetem,
Csak tűnő képét kergetem.
Hozd el, hozd Zephyr-szárnyakon
Már valahára,
Ki ágyamhoz mécset gyújtson
Psyche módjára;
S ha majd a szent forrást issza,
Ismét add ölembe vissza.
[1800-1804 között]

VENUSHOZ

Oh, szerelmek szép tündére,
Jövel gerlicéiddel!
Hozz írat szívem sebére,
S könnyeimet szárítsd el!
Amor tőrei égetnek,
Lobog minden csepp vérem,
Fájdalmaim eltemetnek,
Ha tárgyam el nem érem.
Te intézed a szíveket,
Egymáshoz te forrasztod,
A tüzet jéggé teheted,
A jeget meggyújthatod;

Oh, olvaszd el Nacám szívét,
Szívemhez hadd forradjon;
Mosolyítsd rám szép kék szemét,
Kebledbe hadd ragadjon...

[1800-1804 között]

NACÁMHOZ

Beteg szívem törbe esett,
Fornak minden ereim,
Békességem elenyészett,
Hervadnak kellemeim.
Nem bír magával kebelem,
Sebeimet nem rejthetem,
Hullnak néma könnyeim.

Ne légy kemény, édes Nacám!
Töröld le bús cseppjeit,
S vedd szívedre halvány orcám
Titkos esdekléseit.
Szakaszd le a kinyílt rózsát,
Míg el nem veszi illatját
S fodra bíbor díseit.

A szerelem az Istenség
Jóltévő lehellete;
Boldog, akiben tisztán ég,
S rokon lelket lelhet,
Kivel magát vegyítheti,
Lelkét lelkébe öntheti:
Éden annak élete.

Jövel, te nekem születnél,
Érzi minden csepp vérem,
Miolta rám tekintettél,
Nyugalmam nem esmérem;
Benned élek, benned halok,
S hogyha tőled elszakadok,
A koporsó lesz bérem.

[1800-1804 között]

AZ ÉN KEGYESEM

Az én kegyesem nem nemes,
De deli és szép,
Mint egy Gratia, kellemes.
Szíve tiszta s ép.
Félénk szeme nem mosolyog,
Csak dagadó melle dobog,
Midőn felém lép.

A módit ő nem ismeri,
Sem piperéit,
Ah, mégis oly szépen szedi
Könnyű lepleit!
Barna fürtje sodradéka,
Fátyola csendes árnyéka
Festi kecsseit.

Szép, ha képén a szerelem
Rubintja pirul,
Szép, ha könnyét törülgetem,
S vállamra simul;
Szép, ha ölel, fohászkodik,
Színe százfelé változik,
S nyelve elnémul.

[1800-1804 között]

MELISSZÁHOZ

Más tárogasson maeoni kürtöket
Alcid s Pelídes isteni tettein,
Fellengjen a dircéi harsány
Hattyu szerént az Olymptetőken:
Én itt, az elzárt béke homályain,
Itt, e romános Tempe vidámjain
Öntöm ki szívem gerjedelmét
Socrat ölébe Anacreonnal.

Ki tudja méltán festeni a huszárt
S bús arculatját harcai közt, midőn
A megzavart renden keresztül -
Rontja magát dühödő haraggal?

Ki tudja méltán ími az öklelő
Hajdú vivását, amikor a lovast
Dárdája szórja, s mennykövek közt
A meredek falat ostromolja?

Múzsám mosolygóbb tájakon andalog,
A csendes erdő boltjaiban szeret
Víg lantja zengni, s rettegéssel
Néz az erős hadak istenére.

A csergedő vízpartokon énekel
Vídám enyelgést s gyenge szerelmeket,
S tőled, tetőled, szép Melissa,
Kér koszorút epedő ajakkal.

Édes jutalmam verseimért te légy!
Tűzz egy virágszált barna hajam közé:
Nem kell borostyán, nem kiáltó
Pároszi kő nyugovó poromra.

[1800-1804 között]

AZ ÖRÖMHEZ

Édes Öröm! oh, tündérek
Mosolygó szűz leánya!
Kacsingatsz, s ha hozzád érek,
Eltűnsz, lelkem bálványa!

Mint egy kacér leánykának,
Nytva int bájos kebled,
Szerelmem kívánságának
Lángjait úgy ingerled:

S midőn csókolni akarom
Ajakidat, elrejtet,
Elvadulsz, s ölelő karom
Közül magad kifejtet.

S csak messzűnven kínálkozol,
Ha gerjedelmim sejted:
De közel elkomorodol,
S szeretődet megejtet.

[1800-1804 között]

NELLI

Hát a szerelem szent lángja
Csak ily mulandó?
S Nelli is, mint minden lányka,
Csak változandó?

Hív szeretőt az ég alatt
Ne kérj, kebelem!
Ha a szelíd Nelli csalhat,
Hol a szerelem?

A kép angyalvonásai,
A kegyes szemek
Nem a lélek tolmácsai:
Csak csalfa szerek!

A szerelem esküvését
A hagymáz teszi:
A szív forró döbögését
A vértől veszi.

Egy pillanat tüneménye
Múló örömünk;
Csalatásunk szüleménye
Játszadoz velünk.

Jaj, de hát én mért epedek?
Lelkem miért ég?
Szünet nélkül mért szeretek,
Ha nincsen hívség?

Kínomat mért nem olthatja
Sem idő, sem ész?
Sőt sebeimet faggatja
Minden orvos kéz.

Éjjelimen ötlet látják
Beteg álmaim,
Nappal ő nevét kiáltják
Sohajtasaim.

Philomele panaszai
Nevét zokogják,
A csillagok fényesorai
Nevét rajzolják.

Valamerre járok-kelek,
Üldöz árnyéka,
Meg nem menthet a tengerek
Végső tájéka.

Van igaz, van hív szerető,
Érzem keblemben:
Csak te vagy, Nelli, hitszegő!
Csak te kegyetlen!

[1800-1804 között]

EGY HÍVTELENHEZ

Mely zöld Tempe fedez, Chloé?
Mely bájos ligetek rejtekiben lebegsz?
Kit lát gyenge öledbe' most
A szép esttünemény s Délia csillaga?
A mély tengereket hinár,
A jégszívet alakszín fedi álnokul.
Megcsalt engemet is tehát
Kisdéd mézajakad s kék nefelejcs-szemed!
Megcsalt! s rózsabilincseden
Más boldog csalatott néz mosolyogva rám.
Oh, nem véli, mi tör lesi
A zengő labirinth ernyei közt szegényt!
Gallyról gallyra vigan repes
És üdvezli az ég reggeli lángjait.
Majd elhallgat örömszava,
Lépvesszőre ragad, s fészke kalitka lesz;
Vagy vergődve kitépdeli
Hímzett szárnyait, és nyögve fut énvelem.

[1800-1804 között]

EGY LEÁNYKÁHOZ

Régen sohajt utánad
Szívem, kegyes leányzó!
Régen! de ah, nem érzed
Ámor szelíd hatalmát.
Vígan lebegsz körültem,
Mint a Zephyr tavaszkor
A rózsailatokkal.
Bájos tekintetidben
Vidám öröm sugárzik.
Mint a nap égi lángja
A bús homályt elosztja:
Tündér szemed mosolygván,
A társaság feléled.
Minden derül tevéled,
Minden: de én, de óh! én
Némán lehajtom elholt
Orcámat, és szorongó
Keblem döbög, szemem sír.

[1800-1804 között]

FŐ ÉS SZÍV

Mit? s hát azért eposszem
Éltem tünő tavasszát,
Hogy megvetett az álnok?
Byblis szerint nem olvaszt
Vízzé szerelmem engem:
Nem mossa gyáva könnyel
A férfi arculatját.
Tán hímes Hybla berkén
Egy szál virág mosolyg rám?
S tán Ámor egy leánynak
Képére nyomta csókját?
Nemcsak Chloé fejről
Folynak le barna fürtök,
Nemcsak Chloé szemében
Villognak égi tegzek!
Menj, menj! szabad vagyok már:
Hálá! kinyílt kalitkám!
Hálá! - de jaj, mi fojt el?
Bús könnyeim buzognak,
Jaj, szívemet nem oltja
A fő hideg tanácsa!
Édes Chloém! szeretlek,
Mint méhek a virágot
S mint a folyót az őzek!

[1800-1804 között]

ESZTIHEZ

Szép, szép az élet, Eszti!
A myrtus-illatokban
Ámor s Dióne karján
Be édes élni, Eszti!
Más félje a szerencsét
S a tengerek haragját;
Golkonda drága kincsét
Rakásra gyűjtse össze,
Villogjon a dicsőség
Polcán Napóleonnal;
Hirdesse győzedelmét
Száz diadalmi paeán:
Én véled, édes Esztim,
Véled kívánok élni,
Elrejtve a világtól,
Hol senki nem vigyáz ránk,
Hol semmit én ne látnék,
Csak édes angyalorcád,
Csak téged, édes Eggyem!
Hol mást ne hallanék én,
Csak szád kegyes sugását
S hív szíveink verését.

[1800-1804 között]

A TAVASZ

A tavasz rózsás kebelét kitárva,
Száll alá langyos levegőn mezőnkre.
Balzsamos fürtjén Zephyrek repesnek,
S illatot isznak.

Alkotó aethert lehel a világra,
Mellyre a zárt föld kipihenve ébred;
Számptalan létek lekötött csirái
S magvai kelnek.

Flóra zsenget nyújt mosolyogva néki.
Nyomdokin rózsák s violák fakadnak,
A vidám Tréfák, Örömek, Szerelmek
Lejtnek utána.

Én is üdvözlő dalomat kiöntöm,
S egy virágbimbót tüzők, édes Emmim,
Gyenge melledhez: valamint te, olly szép,
S mint mi, mulandó!

[1800-1804 között]

CENCIMHEZ

Cencim, repül az élet,
Mint egy sebes sohajtás.
Tűnik tavassza s hervad,
Mint gyenge rózsabimbó.
Amely Zephyr kinyitja
Langyos lehelletével,
Az tépi el mosolygó
Díszét kis életének.
Még most mi is virágzunk,
Mint a libáni Tempék,
Szívünk öröme repdez,
Lelkünkben égi láng ég.
Majd eltűnik szerencsés
Éltünk arany tavassza..
E barna fűrt lehull majd,
Melly büszke válladon csügg.
Villámkacér szemednek
Fényét homály borítja;
Kebled csudás alakja
S e szép ajak rubintja
A vad halál kezében
Porban heverve sorvad.
Éljünk tehát, s örüljünk;
Mert ah, csak egyszer élünk!

[1800-1804 között]

CHLOE

Láttam! látta Chloét andalodó szemem!
Ah, mint lenge felém, s mint mosolyodt reám!
Mint a latmusi szép szenderedő felett
Rezgő Cynthia csillaga!

Tündér ambroziát hinte lehellete,
Mint a hesperi kert mennyei lombjai.
Nincs oly illat egész Tempe virányain,
Sem, Callirhoë, partidon.

Szép, mint a ragyogó nap s feselő virág:
Szép, mint a fiatal Cypria, amidőn
A tenger kiadá isteni kellemet
Ég, föld ünnepelése közt.

Oh ti, lengedező híves Etéziák,
S rózsás esti szelek gyenge fuvallati,
Jertek gyúlt kebelem lángjait oltani:
Égek! Szívem elolvadt!

[1800-1804 között]

CHLOE

Mint egy árva madár, Chloe,
Mellyet fészke helyett néma kalitka zár,
Nyögdécselsz, epedő kegyes!
S vasbékódra szemed gyöngyei hullanak.
Megcsalt a ragyogó hinár:
Süllyedsz, s nincs, ki kezét nyújtsa kezéd felé.
Későn nyílt szemed ársai
Rabságod kötelét meg nem emészthetik!
El kell ásni szerelmedet
Bimbózása előtt, zsenge csiráiban.
Ah, így játszik az ég velünk!
Szívünk ösztöneit fájdalom oltja el.
Akit lelked epedve kér,
Attól messze szakaszt, hogy soha el ne érj:
Akit félve kerülsz, utálsz,
Annak jégkebelén hervad el életed.
Boldog, boldog az, akinek
Pártáját szerelem myrtusa váltja fel,
S egy kedvelt rokon-érező,
Egy kedvelt szerető oldja le szűz övét!
[1800-1804 között]

BÚCSÚZÁS

Elszakadsz tőlem, szeretett barátném!
Hasztalan zárlak kebelembe: eltűnsz,
S mint az álomkép, örömim, reményim,
Véled enyésznek.

Jaj! sem a sérült szerelem nyögése,
Sem kegyességem, sem az ég hatalma
Téged énnékem soha vissza többé,
Vissza nem adnak.

Élj szerencsésen, valamerre fordulsz!
Légyen áldásom veled és vezérljen!
Légyen a Végzés utain szerelmünk
Angyala társad!

Élj szerencsésen, s ne felejts el engem!
Menj az égtartó Pyrenéken által,
Menj az északnak havasin keresztül,
Csak ne felejts el!

Ott is, óh ott is tied e sebes szív,
Mindenütt kísér, veled él, veled hal,
S sárga képemnek halavány vonásin
Festve neved lesz.

[1804]

BARÁTOMHOZ

Íme, lassanként lefoly a virágkor,
S gyenge rózsáink vele elvirítnak;
A kies Tempék, Örömek, Szerelmek
Véle enyésznek.

Melly rövid s kedves! valamint az első
Éjjelünk, melyen szeretőnk ölében
Életünk legszebb örömébe égve
Kóstola szívünk.

Elrepül tőlünk, soha vissza sem tér!
Sem Galenusnak tudományi titka,
Sem kegyességünk ezer áldozatja
Vissza nem adja.

Minden órának leszakaszd virágát,
A jövődőnek sivatag homályit
Bízd az Istenség vezető kezére,
S élj az idővel!

Elmarad tőlünk szeretett barátnénk,
Itt hagyunk mindent, valamit szerettünk,
Semmi nem kísér szomorú koporsónk
Néma ölébe.

A piros hajnal derülő sugára,
A barátságunk kegyes ápolási,
A legesdeklőbb szerelem siralmi
Fel nem idéznek!

[1804]

BÚCSÚZÁS KEMENES-ALJÁTÓL

Messze setétedik már a Ság teteje,
Ezentúl elrejt a Bakony erdeje,
Szülőföldem, képedet:
Megálllok még egyszer, s reád visszanézek.
Ti kékelő halmok! gyönyörű vidékek!
Vegyétek bús könnyemet.

Ti láttátok az én bölcsőmnnek ringását
S ácsorgó ajakam első mosolygását
Szülém forró kebelén;
Ti láttátok a víg gyermek játékait,
A serdülő ifjú örömit, gondjait,
Éltem vidám reggelén.

Mélyen illetődve búcsúzom tőletek;
Elmégyek: de szívem ott marad véletek
A szerelem láncain.
Hímezze bár útam thessali virulmány,
Koszorúzza fejem legdicsőbb ragyogvány
A szerencse karjain;

Bánatos érzéssel nézek vissza rátok,
Ti szelíd szerelmek s vidám nyájasságok
Örömmel tölt órái!
Nem ad vissza nékem már semmi titeket!
Evezzem bár körül a mély tengereket,
Mint Magellán gályái.

Oh, gyakran a szívnek édes ösztöneit
S tárgyaihoz vonzó rózsaköteleit
Egy tündér kép elvágja!
A szilaj vágyások gigászi harcait,
E bujdosó csillag ezer orkánjait
Bévont szemünk nem látja.

Hív szívünk csendesebb intésit nem halljuk,
Az előttünk nyíló rózsát letapodjuk,
Messzebb járnak szemeink;
Bámulva kergetjük álmunk tarka képét,
Örökre elvesztjük gyakran éltünk szépét,
S későn hullnak könnyeink.

[1804]

AZ ULMAI ÜTKÖZET

1805. Octob. 14d.

Mit hallok! Árpád honja határain
Álgyúk dörögnek! rettenetes veszély
Zúg, mint dagadt felhők morajja
S Bosporusok zokogó nyögése.

Egy nagy csapással mindeneket levert
A harc s dicsőség kénye, Napóleon,
S mint Júpiter mindent lerontó
Mennyköve, egy riadással elszórt.

Látom hazámnak fegyveres őreit
Rémült futásban; látom az éktelen
Vert had zavarját tébolyogva,
S Bécs s Pozsony érckapuit vivatlan

Kitárva! Oh sors! oh csuda nap! mi ez?
Nincs hát remény már? - Itt az idő, magyar,
Mely majd szabad lelked nem ismért
Jármot akaszt te szilaj nyakadra.

Nyolc száz repült el már Budavár felett.
Villámok ádáz zápora, vérözön
Toldult s rohant rád számtalanszor:
Ámde te, mint az egekbe ötlő

Kriván, mosolygál a zivatar között.
Rémíthetetlen melled acélfalat
Vont fel körülted, s vakmerően
A haragos buzogányt ragadván,

Gigászerővel harcra szegült karod,
Vívótál ezerszer többel ezer csatát:
Menj, most mutasd meg Zrínyi lelkét,
Zrínyi dicső remekét, halálát!

Merj! a merészség a fene fátumok
Mozdíthatatlan zárait áltüti,
S a mennybe gyémánt fegyverével
Fényes utat tusakodva tör s nyit.

[1805?]

A FELKÖLT NEMESSÉGHEZ

1805

Mint majd midőn lángszárnyakon eljövend
A nagy Birónak cherubi angyala,
És kürtje harsány hangja a mély
Sírba leszáll hidegült porunkhoz:

Mindenfelé dob s tárogató riad.
Úgy tetszik, elhúnyt párducos őseink
Támadtanak fel hamvaikból
Véreiket fedező karokkal.

Toldúlva jönnek bajnoki népeink:
Erdély kegyetlen székelyi, a fene
Hajdúk az áldott természetben
Megfeketült haragos kunokkal;

Az ütközet közt állni tudó, kemény
Horvátok és vad rácok erős hada
Táborba szállott, hogy kövesse
A magyarok rohanó lovagját.

Örvendj hazám: nézd, mennyi jeles sereg
Kész érted önként ontani életét.
Oh, bátran örvendj! mert megőrzik
Hantjaidat született vitézid.

Magyar nemes vér bére, jutalma vagy,
Vérző magyar kar tartja meg eddig is,
Csak hív szülöttid vérpatakja
Áradozand ezután is érted.

Nézd, mint buzognak szép deli ifjaid:
Mindannyi hérót s Marst mutató vitéz
Tüzelg szemökből; felkelend még
Báthory, s él Kinizsünk ezekben!

Tud győzni e nép! Attila magva ez!
Ez dúlta Árpád hajdani harcain
A föld legelső tartományit,
S láncra füzé sok ezer vitézit.

E nép csatázott nagy Hunyadink alatt,
Mikor kevély Bécs tornya lerontatott,
S roppant Budának győzhetetlen
Ormai közt diadalmi kürt szólt.

Hát bölcs királynénk, Trézia! trónusod
Nem a magyar szív vívta ki Pálffyval?
Nem a magyar s Nádasdy kardja
Tette dicső koronád fejedre?

Hat nagy királyok fegyvere omla rád,
Tűzláng borítá Austria tájait,
S nem volt, ki terhed Herkulesként
Tartsa: egész birodalmad ingott.

S ím, mint midőn bús Aeolus éktelen
Barlangja torkát Kaukaszus oldalán
Feltárja, s ádáz szélveszekkel
Fellegeket hasogatva pusztít:

Felkél az ébren szunnyadozó magyar,
S elszórja villámkardja eged ködét;
Megtörte, földhöz verte, mint egy
Bellerophon, hatagyú Chimaerád!

Menj most, vitéz faj! nézd, mikor a vadak
Királya felkél Júba vadonjain,
Szavára megrémül az erdő,
S futnak ezer vadak odvaikba!

[1805?]

AZ IFJÚSÁG

Mint az aranykornak boldog századja virágzó
Képe, szelíd tündér, Fiatalság! visszanevetsz rám;
Felfeded ártatlan kebelednek rózsaaalakját,
S szívemet a múltnak gyönyörű örömébe merítéd.
A te fejednek aranyfürtjén mosolyogva virítnak
A tavasz illatozó zsengei vegyes koszorúban,
Pázsitos ösvényed violák közt tévedez és foly,
Mint a csergedező Arethusa s tiszta Meander.
Társaid, a mindig nevető Kedv, Tréfa, Barátság,
Édes enyelgéssel repdeznek játszva körülte,
A szerelem mennyét feltárja Dióne előtted,
S karjain andalgó örömében renget az égnek.
A te vidám orcád, valamint egy hajnali csillag,
A repülő élet napját felnyitja, bezárja;
Míg te az élet égét ragyogó lángszínbe' fereszted,
Elysium myrtusligetivé változik a föld,
Hol minden kiderült, hol minden szép s nagy előttünk.
Álmodozó lelkünk nem sejt ily pusztá jövődöt,
Mellyben az életnek volt kedvesi mind elenyésznek,
S csak szomorún egyedül bujdossa világi futását,

Mint az alélt utazó az oroszán durva hazáját. -
Légy bölcs, légy te vitéz, kardod villáma hasítson
A földtengelyekig s a föld nagy tengerein túl,
Homlokodon híred csillagkoronája ragyogjon,
Tetteidet fél föld leborulva csudálja, imádja,
Halmozd kincseidet, dúld, pusztítsd Bengala partját,
Ussza körül gályád a földet százszor, ezerszer:
Olly szent tiszta öröm nem reszketi szívedet által,
Mint mikor a boldog fiatalság rózsavirányin
Andalódó lelked legelőszer kezde hevülni,
S a gyönyörű álmoképet csókolva ölelted.

[1804 után]

LEVÉLTÖREDÉK BARÁTNÉMHOZ

Ne kérdezd, barátném! mint töltöm időmet,
S távolléted alatt kedvem miben lelem!
Tudod, elvesztettem édes enyelgőmet,
Tudod, magam vagyok, mert te nem vagy velem.
Lefestem szüretem estvéli óráit,
Ha már cselédimet nyugodni ereszttem,
És csak alig hallom a vígság lármáit,
Agg diófám alatt tüzeimet gerjeszttem.
Leplembe burkolva könyökemre dülök,
Kanócom pislogó lángjait szemlélem,
A képzelet égi álmába merülök,
S egy szebb lelki világ szent óráit élem.
Az őszibogárnak búsongó hangjai
Felköltik lelkemnek minden érzéseit,
S az emlékezetnek repdező szárnyai
Visszahozzák éltem eltűnt örömeit.
Életem képe ez. - Már elestvéledtem,
Béborúlt az élet vidám álorcája!
Még két mulatótárs van ébren mellettem:
A szelíd szerelem hamvadó szikrája
S bús melancholiám szomorgó nótája.

[1804 után]

A KÖZELÍTŐ TÉL

Hervad már ligetünk, s díszei hullanak,
Tarlott bokrai közt sárga levél zörög.
Nincs rózsás labyrinth, s balzsamos illatok
Közt nem lengedez a Zephyr.
Nincs már symphonia, s zöld lugasok között
Nem bűg gerlice, és a füzes ernyein
A csermely violás völgye nem illatoz,
S tükrét durva csalét fedi.

A hegy boltozatin néma homály borong.
Bíbor thyrusain nem mosolyog gerezd.
Itt nemrég az öröm víg dala harsogott:
S most minden szomorú s kiholt.

Oh, a szárnyas idő hirtelen elrepül,
S minden míve tűnő szárnya körül lebeg!
Minden csak jelenés; minden az ég alatt,
Mint a kis nefelejcs, enyész.

Lassanként koszorúm bimbaja elvirít,
Itt hágy szép tavaszom: még alig ízleli
Nektárját ajakam, még alig illetem
Egy-két zsenge virágait.

Itt hágy, s vissza se tér majd gyönyörű korom.
Nem hozhatja fel azt több kikelet soha!
Sem béhunyt szememet fel nem ígézheti
Lollim barna szemöldöke!

[1804 után]

A MAGYAROKHOZ

1807

Forr a világ bús tengere, ó magyar!
Ádáz Erynnis lelke uralkodik,
S a föld lakóit vérbe mártott
Töre dühös viadalra készti.

Egy nap lerontá Prusszia trónusát,
A balti partot s Ádria öbleit
Vér festi, s a Cordillerákat
S Haemusokat zivatar borítja.

Fegyvert kiáltnak Baktra vidékei,
A Dardanellák bércei dörgenek,
A népek érckorláti dőlnek,
S a zabolák s kötelek szakadnak.

Te Títusoddal hajdani őseid
Várába gyűltél, hogy lebegő hajónk
A bölcs tanács s kormány figyelmén
Állni-tudó legyen a habok közt.

Ébreszd fel alvó nemzeti lelkedet!
Ordítson orkán, jöjjön ezer veszély,
Nem félek. A kürt harsogását,
A nyihogó paripák szökését

Bátran vigyázom. Nem sokaság, hanem
Lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat.
Ez tette Rómát föld urává,
Ez Marathont s Budavárt híressé.

[1807]

FELSŐBÜKI NAGY PÁLHOZ, AZ ORSZÁGGYÜLÉS ALATT

Már midőn a föld letapodva hódol,
S Róma felséges geniussza eltűnt,
Mint egy ór Cato feded a világot,
S mennyköveket szórsz.

A közembernek neve vész magával.
Kincs, kevély márványpaloták homályba
Dűlnek, elmúlnak, s heverő uroknak
Híre enyészik.

A derék nem fél az idők mohától:
A koporsóból kitör és eget kér,
Érdemét a jók, nemesek s jövőendő
Századok áldják.

Láttalak fényes hadi öltözetben.
Látlak országunk ragyogó gyűlésén:
Ott merő Hectort s Kinizsit mutattál,
Itt Cicerónk vagy.

Ósz atyáink közt fiatal korodban
Pálmaágakkal koszorús fejedre
A kitündöklő magas elme s lélek
Égi sugárt vont.

Nagy, midőn tündér paripádra szöktél,
Nagy, hazánk kormányvezető tanácsán.
Itt az érdempolc! ez az égnek útja,
S régi magyar dísz!

[1807]

GRÓF SZÉCHENYI FERENCHEZ

Astraeánk koszorús papja! Polymniám
Példás érdemidet merje-e zengeni?
Hív Múzsám adaját meg ne utáld, hazánk
Őszült Nestora, Széchenyi!

Nem kincs, nem ragyogó polc tüneményei,
Nem mászó csapodár kába reményei
Mozdítják ajakát, mert csak az istenibb
Erkölc csálja ki énekét.

Fényes birtokaid kénye le nem köti
Munkás életedet: terhek alá veted
Atlás-vállaidat, hogy szemeid hajónk
Kormányára vigyázzanak.

A törvény sivatag rejtekiben lakó
Elméd pharusi láng a szövevény között:
Kővár s szent menedék minden igaznak és
A bűnnek kegyes ostroma.

S hogy mindent megelőzz, a tudományokat
Szárnyaddal takarod, s a haza kincseit
Buzgón gyűjtögeted, s felkel az alkotó
Corvin tára teáltalad.

A polgári töl-ág s delphusi laurusok
Kettősen fedezik homlokod érdemit.
Méltán áldja nemes lelkedet a magyar,
Mert jó atyja, vezére vagy.

[1807]

GRÓF FESTETICS GYÖRGYHEZ

Örvendj, hazánknak bölcs fia, Festetics!
Győztél, leromlott a buta cimbora!
Gyémántpaizsban sérthetetlen
All az igaz, valamint egy isten.

A Földnek ádáz kölykei bérceket
Szórtak, de Pallas mennyei fegyvere
S a szent Igazság titkon égő
Mennyköve porba temette őket.

Örvendj, szerencsénk talpköve szirton áll:
Nyelvünk, atyáink ajka, feloldatott,
Virrad hazánk várt napja, virrad,
S a denevérek előtte futnak.

Nyelvünk hazánkból számkivetett vala,
A régi vadság láncában nyögött,
A durva ellenség haragja
Néma homály kebelébe zárta.

Sok nagyjainknak balgatag udvarin
Már a magyarnak híre se' hallatott,
Nem módi, úgymond. Oh, gyalázat!
Oh, vak idők szomorú gyümölcse!

Ez szülte a sok kárt s nyavalát reánk,
Ez fojtja bennünk a geniust s erőt,
Ez rontja erkölcsünk, s hazánkhoz
Zárt szeretet kötelit feloldja.

Ezt végre látván a haza bölcsei,
Gátokba zárták a veszedelmes árt,
S őrangyalunkat visszahozták
A diadalmi kapun Budára.

Nagy rész te munkád, a te eszed s erőd.
Melly példa voltál! Esmeri nemzedet,
Mennyit köszönhet néked e nép,
Nyelv, tudomány, magyar ősi erkölcs.

Pályánk ohajtott tárgya mosolyg reánk:
Vár a dicsőség trónusa, menj s vezérlj!
A véghetetlen századoknak
Nagy neved érdemét általadtad.

[1807]

BACCHUSHOZ

A te rettentő karodat Lycurgus
Veszte és Pentheus letörött királyi
Polca s vad Roethus szomorú halála
Hirdeti, Éván!

Hát reám mit sujt haragod, hogy eddig
Édes áldásod megutálva néztem,
S éltető lángját poharadnak ajkam
Még nem izelte?

Megvetőd lelkét örökös komoly gond,
Néma bágyadtság, megölő hidegség
Gyötri, s e szép föld örömit mogorva
Homloka fojtja.

Ámde, kit Cypris kegyel és Camoena
Lelkesít, nem kér örömet tetőled;
Égi nektárt nyújt Aganippe néki
Ámor ölében.

[1804-1808 között]

FÉLTÉS

A bezárt Danaét érctorony és acél-
Závárok s iszonyú őregek őrizék.
A pajkos Szerелеm mint kacagott ezen!
Mert ő csak mosolyogva győz.

Féltő! tompa szemed látta-e míveit?
Állítsd meg, nyomorult, a dagadó Dunát,
Gátold meg Boreas vad dühe harcait
S a villám rohanó tüzét!

A tündér Szerелеm befedi a napot
S Argus száz szemeit; majd lebegő Zephyr,
Majd szélvész s fenevad. Fojtva erősödik,
Mint a puska por és harag.

[1804-1808 között]

A MEGELÉGEDÉS

Nem kér kínai pamlagot,
Sem márványpalotát a Megelégedés.
Többszer múlatoz a szegény
Földműves küszöbén s durva darócain,
Mint a dáma kigyöngyözött
Keblen s ambroziás mellpatyolatjain.
Csendes szalmafedél alatt
A víg pásztori kor gyermeki közt lakik;
A természet ölébe dől,
Annak nyújtja kezét s mennyei csókjait.
[1804-1808 között]

BARÁTIMHOZ

Én is éreztem, s tüzesen szerettem,
Éltem a föld szép örömit, barátim!
Barna fűrtim közt szerelem s vidámság
Myrtusi nyíltak.

Repdezett szívem kies édenében:
Mint ama boldog ligetek lakója,
Már midőn a porkötelet lerázta
Léthe virányin.

A szilaj lélek, rekeszét kitörvén,
A nap útján túl magasan csapongott,
S mint az aetherben lakozó rideg sas,
Földre se nézett.

Mennyi tündér báj s ragyogó kilátás,
Mennyi andalgó öröm és reménység
Rengetett, édes Csalatás! öledben
Mágus erővel.

Álmaim tűnnek, leesik szememről
A csalárd fátyol, s az aranyvilágnak
Rózsaberkéből sivatag vadon kél
Zordon időkkal:

Hol csak a külszín fedi a valóság
Pusztta országát bibor állapelben;
Ámde a bölcsnek beható szemével
Játszani nem mer.

Látja a Virtust letapodva nyögni,
Látja a Bűnnek koronás hatalmát,
Sokrates méregpoharát s Tibérnek
Trónusa mocskát;

Látja, és keblét szomorún bezárja.
Nem szeret semmit, de nem is gyűlölhét;
Szíve óhajt még, de üres vadonban
Hal ki nyögése.

[1804-1808 között]

AZ ÉLET DELE

Felhágsz, éltem napja, eged délpontjára,
Ragyogva omlik rám fényed hév sugára.
S ah, tudom! valamint felért szép delére,
Szintolly gyorsan leszáll nyugovóhelyére
Hanyatló pályád!

Nem volt ekkorig is felhőtlen futásod,
De hamar felderült rövid elhunyasod.
Csak azért rejtezel néha fellegekben,
Hogy fátyolod alól annál kedvesebben
Mosolygjon orcád.

Nem adtál szüntelen tüskétlen rózsákat,
Nem lengettél mindég lágy Etéziákat:
De adtál víg elmét, erőt, barátságot,
Angyali érzéssel tölt édes órákot
Cypris ölében.

Mit várjak ezután, nem látom előre.
Könnyes szemmel nézek a multra s jövőre:
Annak örömeit sírva emlegetem,
Ennek komor képét előre rettegem
Setét ködében.

[1807-1808 körül]

AZ ELSŐ SZERELEM

Szívem zsenge szerelmeit
El nem törli tehát a repülő idő,
Sem más lyányka kacér szeme
Fel nem bontja, Dudim! rózsabilincsemet,
Mely még szép fiatal korom
Boldog napja alatt öszveszökött veled!
Mint egy számkivetett sohajt
Édes honja felé, hol csecsemő szopott,
S ifjú élte virágozott:
Hozzád vissza-ohajt szívem s epedve kér.
A csendes liget ernyein,
A zúgó Balaton déli vidékein
Látják hullani könnyemet
A csendes patakok s Delia csillaga.
Gyakran kellemes álmaim
Bájos leplegiben veled ölelkezem;

Elgyengülve borulsz reám,
Haldokló ajakam szívja lehelleded,
Szived verdesi szívemet;
Majd ismét bucsuzó csókjaid éltemet
Oltják, s földre rogyom veled,
Majd eltűnsz, s repülő képed után futok,
Míg lankadva felébredek,
S a forró szerelem könnyei buzganak.
[1807-1808 körül]

GLYCERE

Alkonyati homály terjed
A csillagok boltjára,
S pirholagos lánggal gerjed
Az esthajnal sugára.
Szűz Cynthia sárkányait
Fényszekéren vezeti,
S a Balaton hullámjait
Rubintláng festegeti.
Örömré int a természet
S éltem tünő tavasza;
Szerelemre az enyészet
S Philomele panasza:
De én komoly szemet vetek
A hold ezüst képére,
S csak szomorú dalt pengetek
Hesperus intésére.
Túl jár elmém a Badacsony
Kies virulmányain,
Túl a rengeteges Bakony
Setétellő ormain.
Ott, hol zsenge érzéseit
Ifjú szívem gerjeszté,
S az öröm s bánat könnyeit
Legelőször ereszté.
Hol, Glüci! veled karöltve
Néztem az est csillagát,
S lelkem, örömmel megtöltve,
Itta Hébe poharát.

[1807-1808 körül]

FOHÁSZKODÁS

Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke ohajtva sejt:
Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.

A legmagasb menny s aether Uránjai,
Mellyek körültek rendre keringenek,
A láthatatlan férgek: a te
Bölcs kezeid remekelt csudái.

Te hoztad e nagy Minden ezer nemét
A semmiségből, a te szemöldököd
Ronthat s teremthet száz világot,
S a nagy idők folyámit kiméri.

Téged dicsőít a Zenith és Nadír.
A szélveszek bús harca, az égi láng
Villáma, harmatcsepp, virágszál
Hirdeti nagy kezed alkotását.

Buzgón leomlom színed előtt, Dicső!
Majdan, ha lelkem záraiból kikél,
S hozzád közel járulhat, akkor
Ami után eped, ott eléri.

Addig letörlöm könnyeimet, s megyek
Rendeltetésem pályafutásain,
A jobb s nemesb lelkeknek útján,
Merre erőm s inaim vihetnek.

Bizton tekintem mély sirom éjjelét!
Zordon, de oh nem, nem lehet az gonosz,
Mert a te munkád; ott is elszórt
Csontjaimat kezeid takarják.

[1807-1808 körül. Végleges formája: 1810]

A REMETE

Egy őszült remetét a Tihany oldalán
Ismértem. Sivatang sziklaüregben élt.
Már két századokat hordozta vállain,
S mellén lengedezett hosszú, fejtér szakál.
Gyakran bölcs szavait hallani elmenék
Barlangjába, vidám gyermekidőm alatt.
Sok történeteket hordogatott elő
A bölcs ősz az idők régi homályiból.

Egy szép alkonyaton melleje ültetett,
Ősz pillái alól könnye kicsordula,
S így kezdé szavait: Látod amott, fiam,
Amint a Balaton habja locsogva küzd
A bérce öbleiben, s rengeteges vadon
Zöld pártája körülfüzte az ormokat?
Ott hajdan ragyogó tornyok, erős falak
Állottak sudaras sorjegyének között.
S ím, ott egy feketült klastrom, az ó világ
Buzgósága dicső temploma s szent helye.
Sok távollakozók s messze száradások

Csókkolták küszöbét s szentjei zsámolyát,
S a himnuszba vegyült orgona hangjai
Buzgón ömledezék a hegyeket körül.

Hány szív harcola szent boltja homályiban,
Míg eltépte magát ösztöne láncain,
S lángérzése szelíd buslakodásra vált!
Hány szép hervada ott élete hajnalán,
Mint egy gyenge virág a havasok között,
Melly látatlan alak díszeivel kivész!

Ott lankadt, epedett Váradi Lóri is
Érző lelke tüzes gerjedezésiben.
Nem fojthatta meg azt a feledő idő,
Sem más isteni kéz mennyei balzsama.
Legszebb szűz vala ő Hunnia térein.
Sok fényes lovagok néztek ohajtva rá:
Sok nagy gazdagokat Lórika megvetett,
Mert szívét szeretett Sándora bírta már,
S oldhatlan kötelek közt vele egyesült.
Sándor régi nemes faj, de szegény vala;
Mellyért Lóri kemény atyja csikarva dült,
S e klostomba dugá a szerető leányt.
Kábultan maradott Lóri sokáig itt,
S mint egy álmodozó csendesen elmerült.
Míglen végre beteg szíve felébrede,
S a kétségbeesés töreivel vivott.

Már négy bús kikelet látta siralmait
S lassanként kihaló kellemet, amidőn
Egy bús óra alatt ajtaja megnyílék,
S a régen-siratott karja közé rogya.
Testek rándulatit festeni nem merem,
Sem tördelt szavokat s ömledezésiket.
A döbbsent kebelek nyögve szorultak el,
S benne minden erő s élet eloltatott.
Míglen végre, sebes könnyeik ársjai
Megnyitván lekötött nyelvüket, így zokog
Forró csókjai közt a pihegő leány:

Oh kedves, kit az én lelkem epedve várt
Minden perceneten, s érted imádkozott!
Oh ifjú, kit az én szívem ezer közül
Választott! de az ég szívemet eltöré!
Eljöttél, hogy ezen néma falak között
Esdeklő szeretőd könnyeiben feredj?
Eljöttél, hogy alélt lelkem előtt kinyisd
Elvesztett örömünk hajdani édenét?
S hogy még egyszer örömkönnybe borult szemét
Lóridnak karodon zárja be a Halál?

SÁNDOR

Nincs szóm, nincsen erőm! végy kebeledbe, végy!
S olvasd e halovány orca vonásain,
Olvasd e szomorún béapadott szemem,
Mint szenvedt nyomorult életem ekkorig.
Bujdostam hegyeken, völgyeken és habon,
Míg felleltelek, oh angyalom, édesem!
Im álttörte acélzáraidat karom.
Jer most, merre karom s a szerelem vezet.
Jer, menjünk oda, hol senki nem ismer, és
Egy csendes kalyibánk, egy nyoszolyánk leszen.
Menjünk! int az idő; oh ne habozz! kövess!

LÓRI

Menjünk, nyújtsd karodat! légy vezetőm! megyek
A bús Kaukazuson s tengerek árjain
Lángnak, habnak, ezer fegyverek élnek.
Isten véletek itt, oh szomorú falak,
Itt hagylak! szeretőm karjain elmegyek!
Menjünk a szerelem szárnyain... Oh, de mit,
Mit hallok? elalél lelkem. - Egek, mi ez?
Halld, a lármaharang! nézd! közelítenek
A fáklák. Ti kemény istenek! - el vagyunk
Árultatva tehát? - Oh, te csalárd öröm!
Eltűnsz, el, valamint egy buborék tehát?
Már hát nem lehetek, kedvesem, a tiéd
E földön! de tiéd leszek az égbe' majd!
Oh, kedves szeretőm! hogyha szeretsz, ne hagyj
E mélységbe'! ne hagyj! ölj meg ezen helyen;
Ölj meg, hogy kezeden fogyjon el életem.
Hah jönnek Szeretőm, hív szeretőm, ne hagyj!
Csókolj meg, s vasadat döfd ide, oh, ne szánj!
Döfj, ím itt kebelem. Én örömet halok.
Add meg nékem ezen leggyönyörűbb halált!

Ekkor Sándor előrántja hegyes vasát,
S a vállára borult szűz kebelébe döf.
Elsóhajtva repül bánatos élete,
S egy bágyadt Köszönöm! volt lebegő szava.

SÁNDOR

Hah, menj, menj, te nemes lélek! ez a világ
Nem méltó tereád, menj, követőd leszek.
Hah, már látlak! az ég fényözönén lebegsz,
Intesz, hívsz, mosolyogsz, karjaidat nyitod.
Ó kedves szeretőm, Lóri, te hívsz: megyek.

Ekkor Lóri hideg karja közé borult.
Csókokkal befedé kedvese tagjait,
S mélyen mártja sebes szíve alá vasát,
S forrón öszvevegyült vérök eláradott.

Ott egy nyárfa alatt lett temetőhelyök.
Egy szép gerlicepár jött ki porokból, és
E csendes ligetek sátoriban leszállt.
Gyakran látni setét éjjeleken fejér
Fátyolban lebegő lelköket e helyen:
Gyakran hallani itt lassu melódiát
Éjjel, mint valamely gyenge furulyaszó
Messzünnen kiháló gerlicehangjait.

[1807 körül]

AZ ÉN MÚZSÁM

Akit Cypris ölel s delphusi láng hevít,
Nem szállít ki hajót Bengala öblein,
Tajtékos paripát sem zaboláz keze
Harsány trombitaszón a hadi arc előtt:
Bájoltan heverész ernyeitek között,
Oh, édes Szerelem s píeri gyenge szűz,
S ott énekli vidám lanttal az isteni
Szépet, Jót s Amathus berke virányait.
Hippocrene szelíd völgye homályiban
Leltem gyenge korom kellemes édenét:
Ott leltem gyönyörű elmerülésimet
A szent lelkesedés s képzelet árja közt.
Nem mérköztem arany lanttal az ó világ
Bámult dallosival; nem ragad énekem
A maeoni madár szárnyain ég felé,
Sem Pindár riadó himnusz repteként
A félisteneket zengeni nem meri.
Mint kis méhe csak itt, a vizerek körül
Döngécsel mezeink zsenge virágain,
Hol néktek, nemesek, ritka Kazinczy s Kis!
Bokrétát szedeget nimbuszitok közé.
Ti két Tyndaridák lettetek a magyar
Pindus fellegi közt, s hajnali csillagok
Hosszú éje után: én Philoméleként
Üdvezlém az arany nap piruló egét.

[1808 körül]

BARÁTIMHOZ

Már-már félreteszem lesbosi lantomat,
Érzésim felesét s néhai biztosát.
Nem pendíti meg azt már soha semmi tárgy,
Sem nagyság ragyogó nimbusza, sem Chloém
Andalgó szemein gerjedező hevem.
Forró ömledezés csalta ki hangjait
A víg reggeli kor rózsavirányain.
Hervad már tavaszom, s bimbai hullanak:

A szép álmodozás kedves alakjai,
A tündér Amathus bájai oszlanak
Éltem gondjai közt, a komoly ész előtt.
Nem kíván koszorús hírt, nevet énekem.
Kész bérem, ha nemes lelkeket érdekel,
És néktek, szeretett nemzetem ékei,
Laurussal fedezett bölcsei! tetszhetik.
Épít, ront az idő lelke, ezer csudát
Szül, s ismét repülő szárnyaival ragad:
A ti érdemetek s mívetek élni fog,
Amíg egy magyar él a Duna partjain.
Alkotmánytok örök talpkövihez teszem
E morzsát, s az idők harcai közt megáll.

[1808 körül]

AJÁNLÁS

Mint a világnak hajdani díszei,
Csendes meződben rejtet el éltedet,
Hogy ott magadnak s nemzedetnek
Élj Eratód arany édenében,
Kazinczy! s mérész aetheri szárnyakon
Felleng sas elméd Delphi dicső egén,
A dithyrambok lángkörében
S a Kegyek életadó virányin.
Plátói nyelved s lelked idézte le
Hozzánk az ép íz szebb geniusszait;
Nyelved mosolygó Gratiája
Önti belénk Helikon malasztját.
Pólyádba' paeán rengete tégedet!
Már ott tapodtál sok fene undokat,
Melyek zavarták Pindusunknak
Szent ereit s ege tiszta fényét.
Boldog vagy, Áon szüzei kedvese,
S nagy, mint hazádnak legnemesebb fia!
E két remek dísz kéri méltán
A Ganyméd poharát az égben.
Te lelkesítéd szunnyadozó erőm,
Kebledbe öntöm zsenge virágimat:
Iktasd dicsően tört utadra
Nyomdokidon lebegő Camoenám!
[Végleges formája: 1810]

HOL VAGY TE, SZÉPHALOM...

Hol vagy te, Széphalom? - Phantáziám bája!

Jer, mutasd meg elmémbe,
Mutasd meg a virtust mennyei mátkája
Jutalmazó ölében;
Mutasd meg Kazinczyt s házi isteneit,
Hadd olvassam lelke bérét, örömeit
Szabinája szemében.

Hadd lássam, mint éli Plátónk szebb világát
Áon mirtushalmain,
Mint öleli kedves Eugeniáját
Mint csügg hölgye csókjain;
Mint él Antónia szép házi körében;
Mint búcsuzik, mint megy Kázmér ernyejébe
Schiller s Goethe karjain;
S mint repül majd vissza édes feleihez,
A szelíd gerlice fészke kisdedihez
A szerelem szárnyain.

[1809]

BARÁTOM, A GONOSZ CAKÓ...

Barátom! a gonosz cakó megcsalt téged,
Hogy várt fiú helyett ismét leányt hozott.
Azért-e, hogy nem lelt a Minden méhében
Oly magvat, melly hozzád méltó lehetne.
- Nem mindenkor lel ám Kazinczyt a cakó! -
Vagy tán azért, hogy még ne légy vágyás nélkül,
Mert aki semmit sem kíván, nem boldog az.
Akármint van, nyugodj s örülj barátoddal!
Mert nékem a cakó ismét fiút hozott,
Ki oly hasonló hozzám, mint magam;
Zömök, szelíd, barna s gödörkés állú,
Hogy nagy poéta lesz, máris jelenti.
Mert mennél éhesb, annál szózatoss,
S mihelyt megtelik, néma, mint a hal.
Miért nem adhatom néked leánykádért!
Hogy ékes versedet megmenthetném vele,
S vágyásaid legfőbb pontját bétölthetném! -
Hagyján! Remélj! s versed tedd el jövődre! -
Ne bánts! Ily szépet változtatni bűn.
Ha kell, ha nem, kérlek, hadd úgy, amint van,
Tovább fog élni ez minden leányidnél.

[1809]

A SZONETTHEZ

Cypris rózsalehellete
Nemzett Laura ölen téged, alak Szonett!
Zengvén lelkes ezüstszavad,
Megnyílt a buta kor százados éjjele;
Hellász napja dicsőn derült,
S paeánt ömledezett a Capitolium.

Paeán! újra születesz nekünk
Ott, hol Koosz koszorús húga, az ősz Tokaj
A Bodrogra könyöklök, és
Eos lángjaival keble bujálkodik.
Hallom Dácia halmain,
Hallom zengeni már aeoli lantodat;
Fürtöd mádi aranygerezd
S tündöklő amazon-párta ölelgeti.

Üdvezllek, Helikon Kegye!
Jer, csókold, koszorúzd a te Kazinczydat!
Pólyád szebb örömébe mártsd
Lelkét, cyprusidat húrjaitól kizárd.
Múlass, zengj, enyelegj vele!
Vaucluse s Laura leend - Széphalom s Angyala...
[1809]

KAZINCZY FERENCNÉHEZ,

Szendrei Gróf Török Sophia Antoniához

Repdező kényeink rózsát legelésznek
E tündérkert képein;
S ah, ezek a lelkesb csókkal elenyésznek,
Csak árnyékot adnak az ölelő kéznek,
S tűnnek a szem könnyein.

Te, kedves Amazon, Kazinczym szép bére!
Öleled a Múzsákat.
Öleld! a Charisok legszebbik testvére
A Múza karján szed a dísz kellemére
Legigézőbb rózsákat:

Rózsákat, melyek nem a Hórák fürtjein
Nyílnak és elhervadnak,
Nem a deli termet múltó szépségein,
Hanem a lelkeknek édes kötelein
A Lethéig virítnak.

Teremts Idáliát s Áont Széphalmodon
Égi harmóniával!
Eros amaranthja leng majd homlokodon,
S befed Áon Kegye virágpályáidon
Elysium bájával.

Vegyítsd Kazinczydnak kevély koronáját
Szelíd myrtus-ágokkal;
Csókold vissza képén tavassza pompáját,
S zendítsd meg körülte az élet lármáját
Szerelmes alakokkal.

Úgy folyjon életed, mint híved éneke,
Édes symphoniákkal;
Takarjon virtusod angyali leplege,
Legyezzen Amathunt ambróziás ege
Nyájas Etéziákkal.

[1809]

A TUDOMÁNYOK

Allegoria Plato után

Midőn e földet elhagyá Saturnus,
S a nagy Minden keblébe rejtezett,
Két égi szűz maradt az embereknel:
A szent Igazság és a szűz Szemérem;
Kik mint az égnek hív küldöttjei,
A jámbor népek kormányit vezették.
Örök békesség és arany szabadság,
Víg ártatlanság s minden égi jók
Lakoztak vélek a boldog világban.

De a halandók csakhamar megúnták
Ezen jóltévő égi védeket;
Mert sokban ellentálltak a nagyoknak,
A büszke nagyravágyás kényeit
S a rút gonoszság titkos céljait,
Mint őrálló bírák, meggátolák;
Melyért is ők az emberek közül
Kizáratván, dicsőbb honjokba tértek.
Már így sokkal szebben folyt a világ.
Most a hatalmas már hatalmasabb lett,
A víg vigabbnak érezé magát,
A dús pediglen sokkal gazdagabbnak.

De csak rövid volt e hiú öröm.
A gyenge csakhamar kezdé érezni
Kevély nyomását a hatalmasoknak;
Az erő nemlétét pótolá ravaszság,
S rettentővé lett láthatlan keze;
A sok hasznos csekély romlása által
Kiszáradt a bőség s dúskálkodás ere;
Fortély ellen fortély, erőszak ellen erő,
És fegyver ellen fegyver volt szegezve:
S már-már kiveszni tért e balgatag faj.

De megszáná a földet Jupiter.
Menj! így szólítja bölcs lányát, Minervát,
Menj! s hozz ki táram titkos rejtekéből
Észt s bölcsességet e vak fajzatoknak.
Nem ész, hanem ravaszságot lopott,
S csak azt adott nekik Japet fia;
S most a Szemérem és a szent Igazság,
Kiket nekik küldék, ím visszatértek.

Készült tehát az aegis asszonya
A bölcsesség dicső szövéténekével
A földre szállni és az embereknek
A tudományok szent kincsét osztani,
S minthogy saját komolyságát tudá,
S a földi gyarlóságot ismeré:
Az ő ifjabb s vidámabb húgait,
A nyájas Múzsákat küldé elől,
Hogy készítsék kedves játékaikkal
A vak, szilaj lelkekhez útjait.

Díszlett e mód. Mert ámbár voltak oly
Múzsák, kik a kedveskedést fölösleg
Úzvén, lettek nagyok kacérjai:
De mások, kik megtartották tovább is
Az ő mennyei ártatlanságjokat,
Az emberekbe szent szikrát leheltek,
Kikben tüstént gyulladt az aetheri rész,
Mely egy rokon kötél az égiekkel;
S hálás kezekkel kezdék elfogadni
Minerva égi áldomásait.
Most láták, hogy dobzódások veszély,
És a pusztítás ádáz balgatagság;
Hogy minden emberek csak egyneműek,
S minden közjó az egyesből ered!
Azolta van remény, hogy a halandók
Mennél több fényt nyernek Pallás kezéből,
Annál forróbban fogják majd ölelni
A szent Igazságot s a hív Szemérmet.
S akkor majd ismét Kronos boldogabb
Századja hozzánk visszatér az égből.

[1809]

A JÁMBORSÁG ÉS KÖZÉPSZER

Más az Atrídák ragyogó dagályát
Tarka pórázon mosolyogva nyögje,
S Tantalus-szájjal magas asztaloknál
Üljön epedve.

Oh ti, elrejtett kalyibák lakói,
Régi Jámborság s te, arany Középszer!
Üljetek mellém küszöbömre: vígan
Látlak, öllelek.

Üljetek mellém ősi tűzhelyemre!
S majd Szabínám hív keze-főzte mellett
Mártsatok vídám ajakat mosolygó
Bükkfa kupámba.

Aki keblében helyet ad tinéktek,
A szerencsének letapodja kényét;
S szíve épségét soha semmi bájszín
Törbe nem ejti.

Nem von az fényes rabigát nyakára,
Sem majomnévért kenyerét nem adja;
Kincseket sem gyűjt, hogy azokra árvák
Könnye kiáltson.

Tiszta lélekkel s meglelégedéssel
Látja csűrében keze míve bérét;
S izzadásának gyönyörű gyümölcsét
Éli örömmel.

Nyájas orcával szegi meg falatját
A barátságnak s jövevény szegénynek;
S asztalánál, mint az öreg Philémon,
Égieket lát.

Háza szent templom, maga áldozópap,
És az áldásnak poharát kezében
Istenek töltik kimeríthetetlen
Égi itallal.

[1809]

ORCZY ÁRNYÉKÁHOZ

Mely méltó koszorút, mely diadalmi bért
Adjon néked örök míveidért hazád?
Oh bajnok s koronás mennyei Lantverő!
Voltaire érdemének szép köszönet vala
Párizs tapsai közt a fejedelmi csók.
Petrarcát ragyogó győzedelem-szekér
Jutalmazta. Kinyílt a Capitolium
Hellas szüzeinek, mint mikor a világ
Hódítói előtt zengtenek ormai.
Hát néked, ki az ő útjaikon vezetsz
Minket Delphi magasb pálmavirányihoz,
Olly buzgón törekedsz s gátokat ostromolsz,
Hogy fáklyáddal egünk fellegeit higítsd,
És napját az idő lelke szerint emeld -
Néked vajjon ezért lészen-e pályabér?

Vagy tán csak csalatás minden előtörés?
E nép nem veti el már soha fékjeit,
S vak rögzése örök hályogiban marad?
Hagyján! aki úgy élt, mint te, s úgy énekelt,
Nem kér lelke hiú gyermeki bábokat;
Önnérvése dicső Pantheon annak és
A jók szíve alatt fennmaradand neve;
A némult ravatal zárait eltöri,
S a villámvezető sashoz emelkedik.
Nem halt meg, ki úgy élt, mint te, nagy Orczy, nem!
Általküzdí setét Aeacus öbleit;
Mint Alcides, erős fegyveri közt ledűl,
S a tűzből az Olymp lángküszöbére hág.

[1809]

A MÚZSÁHOZ

A te ernyődnék kies alkonyában
Andalog szívem, Helikon leánya!
Álmaim tündér ligetit te hímzed
Bájos ecsettel.

A szökő Hórák mosolyogva lengnek
Büszke hullámin magas énekednek,
S halhatatlanság koszorúi nyílnak
Könnyű nyomokban.

Megszeged reptét az örök tünésnek;
Néma hamvvedrek mohait biborral
Fested, és a bús ravatalba fényes
Életet öntesz.

A derék tőled nyeri szíve bérét.
Hector és Alcíd dalod égi szárnyán
Hágtak a Dörgő palotája ázur-
Bércein által.

A te berkedben szedi laurus-ágát
Théba föntzengő koszorúsa, Pindár
És az ömlő lant fejedelme, Flaccus
S Lesbos alakja.

Mély sugallásod kiemelt magamból,
Sátorod csendes kebelébe intett,
Hol Kazinczydnak keze szent örömmel
Nyújta borostyánt;

S Léthe áradt rám! elenyészik a föld,
Lelkes étellel ragad édenébe
Delius, s mellem magasabb erőkkal
Kezd dagadozni.

[1809]

GRÓF FESTETICS LÁSZLÓHOZ

1809

Kevély örömmel kérkedik a magyar
A Festetics név tölgykoszorúival;

Kevély örömmel látja rajtad
Híres atyád deli lelke mívét,

Nagyságos Ifjú! Bölcs nevelőd keze
Bélyegzi, látjuk, már feselő korod;
S méltó remekkel gazdagítja
Benned örök neve Pantheonját.

Dicső előkép várja figyelmedet.
Nagyságra hívnak minden előjelek,
S nem kétli Pannon, hogy te léssz majd
Legnemesebb fia, híve, dísze:

Akár szilaj mén vért s hadi port dagaszt
Alattad a megtört csatarend előtt,
Akár mosolygó Keszthelyedben
Élj az igaz nagyok enyhelyében.

Megnyílt előtted fényes Olympiád,
Indúlj vezéred zöld koszorús nyomán,
A nem halandók pályabérét
A haza szent keziből kinyemi.

A nagyra termett áldozatokban él.
Felmúlja bészárt léte határait,
A századok bús omladékin
Állva marad, s az örök tünésnek

Fennyen parancsol, s megtöri a halált.
Közlekedet fojt a buta semmiség
A Tartarus mély tengerébe,
S híroket és nevöket kitörli.

A kincs ha bájol pórcsapodárokat,
Büszkén körülnéz a sybaríta kény.
Mint egy aranyborjút, imádják
A cudarok, de kacagja a bölcs.

A nagy csak a jók tiszteletére vágy,
Mellyet nem a fény bábja szerez, hanem
A virtus, amely nagy nemének
Címjeihez magasítja lelkét.

Ezt áldja méltán, s hirdeti a világ.
Minerva gyémánt aegise befedi,
Mely Jupiter villáma mérgét,
Mint valamely buta zajt, elosztja.

[1809]

KAZINCZY FERENCHEZ

Az a józanság, mely előmli mívedet,
S melytől te félsz, nekem legszebb poézis.
Mit ér a szép virág gyümölcs nélkül?
Mit a bölcsesség a bészárt ajakban?
S ah, édes az nekem, midőn Kazinczy
Úgy szól, mint egy bölcsnek kell szólni honjához,
Midőn az erkölcs vész, s reánk veszélyt kiált.

Forrón magasztalod Zsibó díszzeit,
Hogy a nagyság dicső példájával
A virtus magvát plántáld szívünkbe.
Majd, mint egy Sokrates, nyájas bölcsességgel,
Majd Flaccus lelkével s élesb kacajával
Dorgáld a vakság romlott korcsait,
Hogy a bolondság álképét levond,
S mint hajdan Rómának vigyázó Censora,
A közromlás ellen fegyvert szegez.

Lelkedhez illő tárgy a nép erkölce!
Az erkölcs-alkotó teremt népet,
Az erkölcs minden polgártestnek lelke,
E talpon áll létünk, alkotmányunk,
Ezen függ mind egyes, mind köz-szerencsénk;
Minden népek, kiket csak esmerünk
Most és a múlt kor történeteiben,
Az erkölccsel nőttek s viszont fogytak.

A fényüzés és a bujálkodás
A nagy polgártestben lassú méreg;
De illy csekély népben, mint a magyar,
Nemcsak betegség az, hanem halál.
Más nép erős temérdekségében,
Ezt a fekvés, amazt kereskedés
Gazdaggá és hatalmassá teszi:
De nekünk részünk mindezekben nincs.
Mi az hát, ami a magyart emelheti?
Valóban nem más, mint az ész s erkölcs:
Csak úgy állhat meg a mi kis testünk,
Ha az lélekkel s erővel teljes.

A régi jámbor erkölcsöt megúnták
Más népek is, szintúgy mint a magyar,
De azt azok más jókkal pótolják:
Az ész s a kéz műveltségével,
Mely által ők a legfőbb polcra hágtak.
De mi, kizárván minden régi díszet:
A spártai lelket s népi bélyegünket,
Melyekkel eddig e marok nép állott,
Mit nyertünk? tán cravátot s gillétet,
S más ily bolondság hitvány bábjait,
Melyekkel rút kacaj tárgyai lettünk?

- - Kérdezd az ily cravátos emberkét:
 Ha úgy ohajt franc és anglus lenni,
 Miért nem kedveli úgy a tudományokat,
 Az elme s a kéz remekjeit,
 Miért nem becsüli ő nyelvét és nemzetét
 Ugy, mint azok, kiket rabul majmol?
 Vagy tudja-é, midőn ezt nem teszi,
 Mit és ki ellen vét? - Nem tudja, hidd el,
 Mert Werbőcziben arról egy szó sincs,
 Más könyv pedig nem kell gavallérnak.
 Elég, ha tudja, hány faluja van,
 S minden jobbágy helyétől hány robotja.
 - Bétölti udvarát s jószágait
 Százféle népek pórszemetjével.
 Azt vélnéd, egy világgyőző király,
 Kinek minden nép udvarlókat küld.
 Pizseg körülte anglus, franc, olasz,
 Ki mennél csúfosb, annál kedvesebb.
 Magyar nem kell, mert a magyar bolond:
 Nem tud pumit, szajkót tanítani,
 És nem tud lopni, sem pillét vadászni,
 S más illy nagy dolgokhoz nem alkalmas.
 Kincsét ezen cudarkáknak hányja,
 Részt pedig külföldön költi el;
 Talán, mondom, hitében áll neki,
 Hogy honjának csak egy fillért se adjon.
 - - De mit nevetjük a fenét testünkben!
 Hol ily kéz dül a nép verejtékén:
 Az ily bolondság ott nem gúnyolást,
 Hanem bosszús siralmat érdemel!

A míveletlen föld csak gazt terem;
 A lélek is csak úgy emelkedik
 A józanság tisztább világához,
 Ha a tudományok és ismértek
 Tárából gazdag zsákmányt gyűjt magának.
 Mit vársz olly agytól, melyben nincs egyéb,
 Mint kártya, bor, pagát, szeles dagály?
 Ne véld, hogy ez nagy polcának körét
 Méltón betöltse; elszédül azon,
 Magán alúl esvén, sárban fertőzik,
 Azt a tölt túrja, mely őtet táplálja,
 S az áldás átokká válik kezében.
 S nézd a Keszthely s a Cenk bölcs nagyjait,
 Kikben Minervánk védjeit csókolja,
 Mint ellenkeznek ezzel mindenben;
 Mint terjesztnek fényes pályájokon
 Áldást, dicsőséget magokra, honjokra!
 Tudják, hogy a szent erkölcs törvénye
 Nem más, mint önjavok feltétele;
 Tudják, mi szolgál honjok javára;

Tudják, hogy a nemzetnek sorsával
Saját hasznok szoros függésben áll;
Tudják, hogy a hiú dagály s pazarlás
Nem fény, hanem ádáz bolondság:
S azon kincs, mely kezekre van bízva,
Nem bábra, nem cudar majmokra kél;
Hanem hazánk kincstárában nő,
S gazdag kamatját a közjó szedi.

Az ész minden! s ebből foly minden jó,
Nincs e nélkül virtus, sem semmi boldogság.
Azért becsüli minden józan nép
Az ész szövétnekét gyújtó Minervát
S annak minden munkás tolmácsait;
Azért formálja a saját nyelvet,
Azért avatja azt Pallas szentségébe:
Mert a nélkül remélni sem meri,
Hogy a józanság istenibb szavát
Az elbutult község megfoghassa.
Csak a magyar szunnyad mélyly rögzésben,
Midőn minden népek felébrednek
Az égi szent paizs villámjára,
Nem fut versenyt a szent Olympián,
Csak a győzők pálmáit bámúlja.

Hányat találsz gazdagjaink között,
Kik áldozó kézzel járulnának
Hermionénk szentelt oltárához?
Hányat találsz, kik édes nyelvünket
Híven kegyelnék és buzgón ápolnák,
Hogy sírja szélén még egyszer szelíd
Szózatját, mint a haldokló hattyú,
Áon forrási közt elkezdené?
Miért? - azért-é, hogy nem érdemli?
Vagy hogy már éltehez nem bízhatni?
Vakság! magáért nem kell azt becsülnünk,
Hanem magunkért szükség gyámolnunk;
S ha eltörlődik e föld színéről,
Nem más, hanem hagymázunk törli el.

De félre mindezzel! ha Cato villám-
Szózatja s Pharsal vérpatakjai
A római lelket fel nem ébreszték;
Mit vívjak én, csekély, az ár ellen?
Az én szavam ki nem hat völgyemből
S a dúsokhoz fel nem lövelkedik.
Te, nagyfényű barátom s nagy díszem!
Te szólj, légy oly nagy ember, mint dallos!
Neked sajátod a nagyvilág nyelve,
S hol én tanácslok, ott parancsolsz te;
S ha bér helyett gyakran bürök vár is
E földön minden nagyra és bölcsre,

Szólj! és ne csüggedj a jók pályáján!
A virtus, hidd el, nem hiú agyváz,
Hanem boldogságunk védistene,
Mely a méltó bért a jóknak megadja
Még a tömlöcben s a kereszten is.
Te is megkóstolod szent nektárját
Mind itt, mind Orczyd s Rádayd keblén.

[1809. dec. 31.]

GRÓF TÖRÖK SOPHIEHEZ

midőn Goethe és Schiller munkáival ment Széphalomról Kázmérba

Aki a Múzsát veszi útitársúl,
Mint te, szép vándor, kies annak útja;
A hideg pólus s szomorú sirokkó
Dísz nyel előtte.

Táncoló Hórak, nevető Napaeák,
Tegzes istenkék koszorús Kegyekkel,
Szózatok lombok mosolyogva intik
Ott is örökre.

A magányosság rideg alkonyában
Paphius fényes csatát él; éli;
Égi népekkel repes andalogva
Kronos ölébe.

Schillered s Goethéd Geniusza lengjen
Véled és fáklyás keze fedje pályád;
Mágiás képek s arany álmodások
Fátyola leljen.

S mely Zephyr Ámor jegyesét emelte,
Az vigyen Téged, felölelve gyengén
Vissza hívedhez bibor illatok közt
Aetheri szárnyán.

[1810]

A MAGYAROKHOZ

Romlásnak indult hajdan erős magyar!
Nem látod, Árpád vére miként fajul?
Nem látod a bosszús egeknek
Ostorait nyomorult hazádon?

Nyolc századoknak vérzivatarja közt
Rongált Budának tornyai állanak,
Ámbár ezerszer vak tüzedben
Vérideket, magadat tiportad.

Elszórja, hidd el, mostani veszni tért
Erkölcöd: undok vípera-fajzatok
Dúlják fel e várt, mely sok ádáz
Ostromokat mosolyogva nézett.

Nem ronthatott el tégedet egykoron
A vad tatár khán xerxesi tábora
S világot ostromló töröknek
Napkeletet leverő hatalma;

Nem fojthatott meg Zápolya öldöklő
Századja s titkos gyilkosaid keze,
A szent rokonvérbe feresztő
Visszavonás tüze közt megálltál:

Mert régi erkölcs s spártai férfikar
Küzdött s vezérlett fergetegid között;
Birkózva győztél, s Herculesként
Ércbuzogány rezegett kezeden.

Most lassu méreg, lassu halál emészt.
Nézd: a kevély tölgy, mellyet az éjszaki
Szélvész le nem dönt, benne termő
Férgek erős gyökerit megőrlik,

S egy gyenge szélről földre terítettik!
Így minden ország támasza, talpköve
A tiszta erkölcs, melly ha megvész:
Róma ledül, s rabigába görbed.

Mi a magyar most? - Rút sybaríta váz.
Letépte fényes nemzeti bélyegét,
S hazája feldúlt védfalából
Rak palotát heverőhelyének;

Eldődeinknek bajnoki köntösét
S nyelvét megúnván, rút idegent cserélt,
A nemzet örlelkét tapodja,
Gyermeki báb puha szíve tárgya. -

Oh! más magyar kar mennyköve villogott
Atila véres harcai közt, midőn
A fél világgal szembeszállott
Nemzeteket tapodó haragja.

Más néppel ontott bajnoki vért hazánk
Szerzője, Árpád a Duna partjain.
Oh! más magyarral verte vissza
Nagy Hunyadink Mahomet hatalmát!

De jaj! csak így jár minden az ég alatt!
Forgó viszonság járma alatt nyögünk,
Tündér szerencsénk kénye hány, vet,
Játszva emel, s mosolyogva ver le.

Felforgat a nagy századok érckeze
Mindent: ledült már a nemes Ílion,
A büszke Karthágó hatalma,
Róma s erős Babylon leomlott.

[1796-1810 között. Végleges formája: 1810]

WESSELÉNYI HAMVAIHOZ

Leomlom én is szent porodon, nemes!
A jókkal együtt könnyeket áldozok,
S hamvvedredet bús cyprusággal
Illeti Melpomeném zokogva.

Nem úgy jelentél meg te hazád egén,
Mint egy szökőfény, mely mosolyog s kivész,
Mint egy szivárvány, tarka párák
Kölcsönözött ragyogásaikkal:

Te, mint az orkán s mint az olympi láng,
Megráztad a gőztorlatok éjjelét,
S villámszavad megszegyeníté
A gonoszok s cudarok dagályát.

A jók csudáltak, mint az Egész javát
Titkon segítő mennyei tűneményt:
Neved, dicsőült Wesselényi,
Rettenetes vala és imádott.

Ritkán talál itt enyhelyet a derék,
A virtus útját szörnyetegek lesik,
Pályája küzdés; ámde végre
Talpa alá szegi a Chimaerát.

Mint hajdan a szép Aethra jeles fia,
Felbírtad ifjú karral az éktelen
Márványt; s atyáid pallosával
Győzödelem vezetett az égbe.

Tekints le hozzánk hős eleid közül!
Lebegj körülünk, légy szeretett hazád
Védlelke, s oh, add vissza fényes
Díszeidet deli magzatodban!

[1810]

CYPRISHEZ

Cypris! ledülök berkeid alkonyin,
S eldanlom első ömledezésimet,
Eldanlom, amelyekre engem
A szerelem s epedés tanított.

Lebegj körültem, Mennyei, oh, lebegj!
Varázsövednek bájjal ékesíts,
Fedezz el ambrás lombjaiddal,
S Lolli szelíd keze nyújtsa bérem.

[1810]

ÉLETFILOZÓFIA

Én is örökre születtem
Arkádia berkében,
Rózsapárnán szenderegtem
Cypris ambrás ölében.
Az aranyszázad istene
Pásztorai közé kene.

Ah, de mint az aranyvilág,
A rózsakor elrepül!
Olympusra más isten hág,
S Dodona berke dördül.
Elvirít a szép kikelet,
S véle a hesperi liget.

Az enyém is elvirult már!
Pályám vége közelít;
Hol a gigászi Örök vár,
S chaoszában elmerít,
Mint egy cseppet az óceán,
Mint egy sóhajtást az orkán.

Légyen álom, légyen bíró,
Bátran megyek elébe,
Mint egy elfáradt utazó
A vadon enyhelyébe.
Mert ha bíró: nem furdal vád,
Mert ha álom: nyugalmat ad.

Ember voltam, csak gyarlóság
Létem fényes bélyege,
Ha virtusom nem hiúság,
Forró vérem melege,
Ha szívem nemesebben vert:
Önmagában méltó bért nyert.

Sírjak-e, hogy életemet
Jól használni nem tudtam,
S legkieőbb ösvényimet
Álmodozva folytattam?
Ha ezt újra elkezdhetném:
Ismét a múltat követném.

Az ifjúság örömeit
Lelkesedve öleltem,
De szívem szebb ösztöneit
Soha bé nem tölthettem.

Ithakám partját elértem:
S ah, hazámra nem ismértem!
Úgy éltem, hogy életemet
Visszaélni ne bánnám,
Úgy éltem, hogy életemet
Végezni ne fájlalnám;
Megcsókolgattam rózsáit,
Megizzadtam vaspályáit.
Láttam a mosolygó tavaszt,
Láttam az égető nyárt,
Láttam minden időszakaszt
S minden földi láthatárt:
Ha örök időket élnék,
Ezeknél többet nem érnék.
Tűnő éltem rövidségét
Én tehát nem siratom,
S a jövődő kétes képét
Előre nem borzadom,
Minden kornak van istene,
Nem zúgolódom ellene,
S kebelemben marasztom.

[1811]

A TÁNCOK

Nézd a tánc nemeit, mint festik játszi ecsettel
A népek lelkét s nemzetek ízleteit.
A német hármass lépéssel lejtve kering le,
S párját karja közé zárja s lebegve viszi.
Egyszerű a német mindenben, s csendesen örvend,
Egyet ölel mindig, s állhatatos szerető.
A gallus fellengve szökik, s enyelegve kacsingat,
Párt vált, csalfa kezét majd ide, majd oda nyújt:
Ez heves és virgonc, örömében gyermeki-nyájas,
Kényeiben repdez, s a szerelemben kalóz.
A magyar egy Pindár: valamerre ragadja negéde,
Lelkesedett tűzzel nyomja ki indulatit.
Majd lebegő szellő, szerelemre olvad epedve,
S bújja hevét kényes mozdulatokba szövő;
Majd maga fellobbanva kiszáll a bajnoki táncra
(Megveti a lánykát a diadalmi dagály),
S rengeti a földet: Kinizsít látsz véres ajakkal
A testhalmok közt ugrani hőseivel.
Titkos törvényt mesterség nem szedi rendbe,
Csak maga szab törvényt, s lelkesedése határt.
Ember az, aki magyar tánchoz jól terme, örüljön!
Férfierő s lelkes szikra feszíti erét.

[1811]

EMMIHEZ

Emmi! nékem sem fedí szívemet jég.
Láng az éneklő, heve forr dalában:
Ömledő bőség, magasabb csapongás
Önti ki lelkét.

Aki vért zengett s haragos Scamandert,
Aki a zordon Rhodopén parancsolt
Kőnek és vadnak s Rhadamanth kezének:
Hév szerető volt.

Dirce zengőjét, ki Olympiának
S Peliont égig ragadó gigásznak
Harcait dörgé: szerelem dagasztá
Cypris ölébe'.

S azt, ki ezt mérész utain követte,
S büszke reptével ragyogóbb vidékre
Hívta Rómának koszorús leányit,
Gratia szülte.

A lyrát felkent kezek érdekelték.
Húraim gyengék magas égi hanghoz,
A szelíd Paphus kiesébe' nyögdel
Lesbosi hárfám.

Jer, vegyűlj hozzám epedő szavaddal,
Édes esdeklőm! öröm-ömléde ssé
Olvad e bús dal, s koszorúzva dűlök
Gyenge öledbe.

Énekeld Charist velem és Diónét!
Ahol e kettő mosolyogva múlat,
Ott az ég, s minden kegyes Istenével
Harmoniát zeng.

[1811]

A balatoni nympa GRÓF TELEKI LÁSZLÓHOZ midőn a Balatonra szállott

Üdvezllek, Teleki, nádligetim között,
S vígan nyujtom ezen tölgykoszorút neked.
Vígan zengeti el nádsipom énekét,
S e szent csészevíz áldozik.

Hősek magva! nemed tiszteli a magyar.
Él még benned ama régi Szilágyi vér,
Melly Pannon letörött trónusa talpkövit
Még egyszer leraká dicsőn

Corvinban, ki hazánk Bellerophonja lett,
S a vakságba merült századok éjjelén
A mennyből lehozá Delphi szövétnekét,
S meggyújtá Buda ormain.

Ennek fénye fajod nemzeti bélyege.
Ez buzgatta ama főpapi lantverőt
Pécs szent erdeiben, szent palotáiban,
S ez gerjeszti te melledet.

Minos rejteke volt a te nagy iskolád:
A villám ura ott iktata Parthenon
Felsőbb pitvariba, s béavatott szemed
Függött Palladiumjain.

Láttad Deukaledon fennyen uralkodó
Hullámit s koronás Albion árbocit,
A bölcs nép felemelt lelke csudáit és
A törvény diadalmait.

Lásd e tájakat is, mellyeket e napon
Kormányodra bizott a haza istene;
Nézd a pusztá virányt s tunguzi vad lakost
S a szörnyek fene nyomdokit. -

Nem tenger, nem egyéb helyhezet alkotá
A nagy népeket és nagy birodalmakat:
Minden nép, ha javát ismeri, nagy, szabad
S boldog minden időn s helyen.

A nép, hogyha szabad, s virtusi nincsenek,
Gyermek, mely keziben kést s üszököt visel;
S egy rút törpe, gigászkarddal: az éget, öl,
Ez vázkép, s kacagást okoz.

A fényes Latium s Spárta kevély feje
A virtus meredek bércein ötle fel;
Pallas fegyvere nyit utat oda, s lehull,
Amit nem fedez aegise.

Tedd a durva getát a Tiberishez, és
A hét hegy lakosít Bosporus öblihez:
Barlang lészen amott a Capitolium,
S itt új Róma emelkedik.

Menj! megcsillapodott a zaj előtted, és
Szendergő suhogás váltja fel a morajt;
Nézd, a kék Badacson lassu Favónt lehell,
S nem küzd a Tihany ősz foka.

[1812]

BÁRÓ PRÓNAY SÁNDORHOZ

Mint a szerencsés harcos Olympián,
Kit megtapsol egész Graecia, s Pindarus
Megzeng, magát félistenekhez
Méri, s az ég özönébe' ferdik:

Mosolygva nézi lelkesedett szemem
A bajnok ragyogó szobrait és halált,
Miolta tőled pályabért nyert,
Oh haza bölcs fia! szűz Camoenám.

Győztem! lerázták combaim a fővényt,
Izzadt fürteimen szent olajág lebeg,
Nevem kiküzdém a homályból,
S általadám maradékaimnak.

Hová, hová ránt ömledező hevem?
Oh, érzem gyönyörű bérem egész becsét,
Érzem, tetőled nyerni laurust
Melly diadal s mi kevély dicsőség!

Tőled, ki a jót tiszteled és nemest,
S általhatsz az igazt fátyolozó színen,
Mely annyi viasz képzetekkel
Tölti, zavarja szemünk homályát;

Tőled, ki pályánk tárgyait ismered,
És nagyfényű atyád s híres ipad szerint
Ösztönt, paizst, tört nyújtva munkálsz
A haza, nyelv s tudomány ügyében.

Jer, jer, borulj le Pythia zsámolyán,
S honnunk isteninek áldozatot vigyünk!
Te tulkokat, bort, drága myrrhát,
Én amarant-koszorút s virágot.

[1812]

A BONYHAI GROTTA

Lebegjenek, oh, grotta, feletted
Ölelkezve pálmák s myrtusok lombjai,
Hintsenek szent árnyékot körültek,
Hintsenek illatot Ilissus bokrai.

S ha majd csendes mohaidon ledül
A hérók leánya magányos óráin,
S a szebb lelkek gondjaiba merül,
Oh, fedezd könnyeit, s szárítsd el orcáin.

S midőn karján „Melancholiámnak”
Az ének nektáros érzésére hevül,
Légy temploma a szelíd Múzsáknak,
S a szférák zengése ömledezzen körül.

[1814]

NAPOLEONHOZ

Nem te valál győző, hanem a kor lelke: szabadság,
Mellynek zászlóit hordta dicső sereged.

A népek fényes csalatásba merülve imádtak,
S a szent emberiség sorsa kezébe került.
Ámde te azt tündér kényednek alája vetetted,
S isteni pálmádat váltja töviskoszorú.
Amely kéz fölemelt, az ver most porba viszontag:
Benned az emberiség ügye boszulva vagyon.

[1814]

BÁRÓ WESSELÉNYI MIKLÓS KÉPE

Mint az egekbe merült Aetnának az alja virányos,
S a tetején örökös tűzörvény s aetheri fagy küzd:
Arcaidat derülő tavaszod szép hajnala festi,
Jég fedí homlokodat, s láng csap ki komoly szemeidből. -
Erdély: mennyköveid fornak bent, esküszöm, áldozz!

[1814]

A TEMETŐ

Elrémülve tekint, oh temető, reád
A tündér hatalom s a ragyogó dagály.
Látásodra szemek vázai s a világ
Álarcái lehullanak.

Te a durva tyrann bíborit elveted,
Mint a koldus utált élete terheit,
S a szent emberiség jussa szerint nekik
Egy rangot s nyugodalmat adsz.

Akit szíve emészt s elhagya a remény,
Annak még te reményt adsz s magas enyhülést.
Jer, adj nékem is, adj! ím, leereszkedem
Szentelt hantodon, s álmodok.

Mit? s hát kell-e nekem álmodozás, remény?
Agyváz altat-e vagy pólyadal engemet?
Oh, ismérem ezen phantomi lét körét,
S nem szédül küszöbén fejem!

Minden szál fű, virág, melyre tekintek itt,
Érző szív vala, mely ömlede, mint enyim;
Minden porszem úgy élt, úgy szeretett s örült,
Mint e gerjedező kebel!

Minden kődarabon, melyre szemem vetem,
A nagy Persepol és Palmyra képe int;
Látom Théba kevély tornyait omlani
S a márvány Babylon falát.

Látom hangyabolyi míveidet, világ!
Mint szórja s temeti a nagy Örök keze,
Látom, hangyasereg! mint tusakodsz s tolongsz
Sírod partjain és porán.

Jertek, bámulatos bajnokok és nagyok!
S tí, kik nem meritek nézni az elmulást,
És tí porba nyögők, jertek ide, s velem
Élni s halni tanuljatok.

[1815]

BARÁTNÉMHOZ

Tudom, hogy a szív nem vigyáz tanácsra,
Kivált az első fájdalom hevéen;
Csak könnyek és csak bús nyögések adnak
Szorult kebelnek édes enyhülést.
De hát te meddig sírsz még Dencsidért?
Mikor találsz te már vigasztalást?

Síralmaidban lát a felkelő nap,
Síralmaidban hágy, midőn leszáll,
Siráncosol, ha rózsát nyujt kezédbe,
S ha illatot hint rád a szép tavasz;
Dencsid keserged, amidőn az ősz
Lehelletével hervad a virány,
S előtted intve sárga lombja hull.

Nem így, barátném! van itt is határ,
Amellyet átalhágni nem szabad.
Szép lélek, amelly könnyen kap sebet,
S a fájdalomnak önti könnyeit,
S magát kisírván szenved csendesen;
De kényes, amelly sebjét nem felejtí,
Sem orvosolni nem bátor s kemény,
Hanem lecsügged, s önmagát emészti;
S hiú, ha még mély sebjével dicsekszik,
Ha fájdalomban édeset keres,
S veszett gyönyörre változtatja a kint.

Tágúljon a szív könnyek által, amíg
Feszíti, fojtja a nyers fájdalom.
A férfiszem sem bírja könnyezetlen,
A bölcs is érzi a csapást, midőn
Szerelme édes láncza elszakad;
De már ha első kínjait kiforrtá,
Az észnek égi balzsamát veszi.

Mi haszna vívjuk a kemény eget
S a bús koporsó gyémántzárait?
Nem hat síralmunk s jajsavunk oda!
Mi haszna sírsz hát, és miért siratjuk
Azt, aki békes révre jut korán,
Ki csak tavassza kellemet szedé,
S itt hagyta a tél pusztá napjait?

Nem szívja többé Dencsid ajkidon
Az élet első gerjedelmeit,
Nem érzi többé csókjaid hevét,
Sziveddel öszve nem döbög szive:
De már nem érzi a fájdalmat is,
E földi élet számtalan veszélyit,
A test fenéit, a lélek dühét
S nem a halálnak irtózásait;
Nem játszik a sors kéjje övele,
Sem a hatalmas durva büszkesége,
Nem csalja ötet áruló barát,
Szerelme kínja nem szakítja szívét,
S nem látja a bűn győzedelmeit.

Ki tudja éltünk számtalan csapásit
Leírni? Minden óra újakat szül,
Újabb veszélyt hoz minden percenet.
Itt a mosolygás sírással vegyül,
Itt minden édes mérget rejt magába,
S gigászi harcot minden nyúgalom.

Oh, hadd nyugodjék magzatod tehát
A boldogoknak csendes enyhelyén,
Túl a veszélyen s földi harcokon,
S fedezze béke kedves hamvait!
Követni fogjuk ötet nemsokára;
De már követjük és útban vagyunk!
Nem veszítjük azt el, újra megtaláljuk,
Csak egy kevéssé ment előbbre tölünk.

[1812-1815 között]

DUKAI TAKÁCS JUDITHOZ

Hogy a szelíden érző szép nemet
Letiltva minden főbb pályáiról,
Guzsalyra, töre kárhoztatni szokta
A férfitörvény, vajjon jól van-e?
Igen: ha az csak úgy tekintetik,
Mint ösztöninknek szenvedő edénye
S nyers kényeinknek játszó eszköze.

De hát csak erre vagynak-é teremtvé
Azok, kik embert szülnek és nevelnek;
Kik életünknek gyöngé bimbait
Dajkálva őrzik forró keblöken,
S véröknek édes nedviből itatják;
Kik szebb korunknak ékes napjain
Rózsás kötéllel kapcsolnak magokhoz
S lelkünket égi érzésben feresztik;
Kik ősz korunkban reszkető fejünket
Ismét ölkbe vészik s dajka-karral
Vezetnek éltünk véghatárhoz,

S ölelve tésznek a halál ölébe,
Míg ott is újra vélünk egyesülnék?

Oh, nagy s dicső cél van nekik feladva,
S rendeltetésök szebb, mint a miénk!
De mint mehetnek nagy pályájokon
Bevont szemekkel s békós lábakon?
S kívánhatunk-e tőlök oly csudát,
Hogy céljainknak megfeleljenek,
És lelkeinkkel öszvezenjenek,
Ha őket a vak gyermekségbe zárjuk?
A míveletlen föld csak gazt terem:
A lélek is csak úgy emelkedik
A virtusokhoz égi szárnyakon,
Ha delphi isten önt sugárt belé,
Mely úgy kifejti lelkünk díszeit,
Mint éltető nap a virágkebelt.

Midőn csapongva ömledő dalod
Klavírod érző hangjain lebeg,
Midőn nyilazva repdez ajkidon
Az ihletett szív s nyílt ész lángigéje,
Mely szívet-elmét egyaránt hevít:
Akkor, barátném, akkor érzem,
Mit veszte a föld durva gyermeke,
Hogy a Teremtő legbecsesb alakját,
Kinek kezébe szívünk adva van,
Játéka, kénye rabjává alázta!

Te megboszúlva méltóságtokat
Kihágsz nemednek szűk korlátiból,
Melyekbe zárva tartja vad nemem;
Kihágsz, s merészen fényesb útra térsz,
Melyen csak a nagy férfinyomdokok
Vezetnek a szép tiltott táj felé;
Hol a vakító fénybe vont igazság,
Ámbár szemünket kápráztatja is,
De megmutatja a virtusnak útját,
Melly halhatatlan istenekhez int;
S hol a poesis nyájas istenei,
Szemünkhez illő földi öltözetben,
Enyelgve zárnak karjaik közé,
S a symboláknak hímes fátyolában
Öleltetik meg a nagyot s dicsőt,
S belénk mosolygják rózsás szájaikkal
Az égi szikrát s égi tiszta kényt.

Érzed hatalmas ihletésöket,
S hevült kebelt nyitsz szép sugalmaiknak,
S mint a kalitka zárát elhagyó
S ismét szabadban lengő fülmile
Örömré gerjed, s harsány csattogással
Repül az erdők zöld árnyékiba,

S üdvezli a rég óhajtott galyakról
A tarka völgyet s virradó eget:
Meglelkesedve s égi szárnyra kelve
Lengsz vígan Áon szent virúlatin,
Hol a teremő Pindar díthyrambja
Harsogva zúg le Pindus ormain,
S a gyöngé Sappho esdeklő dala
Nyögdelve reszket gyenge húrjain;
Hol új meg újabb szépségek csudáit
Bájjolva látja repdező szemed,
Hol új meg újabb zengzetű melosz
Lángolva járja általlelkedet
S zengésbe hozza gyenge lantodat.

De, oh leányka! még itt nincs határ!
A képzelődés szép játéka,
Az érzemények édes ömledési
Szépítik ámbár boldogságodat,
De nem tehetnek boldoggá magok.
Kettősen érzed a jót és gonoszt,
S a sorsnak ádá kényén függ nyugalmad.
Nézd a magasban fénylő bölcseséget,
Körülragyogva csillagnimbuszával
Az istenelmek békes sátorában,
Hová nem érhet semmi földi tör!
Ott, ott tanul meg a bölcsék nyugalmát
Ismérni, s győzni a föld szörnyeit,
Indulatinknak pusztító dühét
És a szerencse játékot nevetni,
Használni élted szűk területét
S bátran letenni a halál kezébe.

Int a dicső táj. Járd zengő ajakkal.
Vezessen érző kebled istene.
Ölelje myrtus barna fűrtidet.
Az égi Múzsák s Grátiák ölen
Álmodd el élted rózsálmait,
S védjen Minerva pályád zajjain,
Mint Árion a tenger istenei,
Midőn zenegve szállt a delfinen.

[1815]

A PESTI MAGYAR TÁRSASÁGHOZ

Ki kétli s kérdi, hogy csak a dicső ész
Emel ki minket a barmok sorából?
Ki kétli azt, hogy minden érdemünk,
Minden szerencsénk ezzel nő s hanyatlik?

Az ész az isten, mely minket vezet,
Az ő szavára minden meghajul,
Hegyek lehullnak s olvadnak vizekké,

S örök helyéből a tenger kikél;
Ez alkot minden szépet és dicsőt,
Az egyes embert, mint a milliókat,
Ez áldja s égi boldogságra inti.

Miért utálja hát szövétnekét
Az ember, és mért nem terjeszti fényét
A vak halandók néma éjjelén?
Aegyptus áldott földje kérkedik
Az ész legelső nyílt virágival;
De ott fakadtak egyszersmind azokkal
A hit vakító szentelt maszlagi,
Melyek korunkig hintik mérgöket,
S örök zavarba dönték e világot.
Az ég ürébe felható tudós
Az égi zsákmányt barlangokba zárta,
S az embereknek bábót s vázt vetett,
Melyek vakabbá tették a vakot,
És a lenyügzött józan értelem
A szarvas isten áldozatja lett.

Így a görög nép s Róma bölcsesége,
Melyet csudálva tisztelünk ma is,
Csak a tudósok székiben lakott:
A nép szemébe nem hatott sugára,
Előtte el volt rejtve mindenütt,
Míg végre a vad barbarok dühétől
A föld színéről eltörültetett.
Éj fődte a föld pusztaságait,
Éj, melybe számos századok merültek.
S ha most azolta kezd is fényleni,
Mely szűk határba önthet áldva éltet,
S az éj csudái mint süvöltnek arra!
S hány népek élnek még ma is körülünk
- Tekintsük által a föld részeit -,
Kik a baromság aklában hevernek,
És semmi isten nem tekint ügyökre!

Ez istenének a barmot hiszi,
Imádja a föld ocsmány férgeit,
S azoknak embervérrel áldozik;
Emez vakító papjának ganéját
Mint szent ereklyét tisztelvén, eszi;
Amott az odvas fákban éheznek
Az embereknek görhes istene,
S a legnagyobb bűnt batkákért lemossa;
Imitt hamúban kotlik a herélt szent,
S bámészkodása istenné teszi;
Itt a mosódás módja szent titok,
S a fél világot embervérbe mártja,
Mert azt az egyik párt az ujjain,
Másik könyöknél szokta kezdeni,

Melyért is egymást öldözik halomra;
Ott a falukban s városok piarcin
Jár kóborolva a sok meztelen szent,
Szabad kezekkel élelmet rabol,
S az asszonyokba önti szent dühét,
S a férj, az égnek hálát adva, nézi,
Ha hitvesével szent bujálkodik.

Így a világnak legkiesb vidékit
Ádáz bolondság tölti, ostorozza,
S undok zshiványi barlanggá teszi;
Erynnis üszkét hányja városinkra,
Az öldöklő kést egyiránt fereszti
A reszkető ősz tüztelen szívébe
S az anyja keblén ácsorgó szopóba,
És csontjainkból trónust rak magának,
Melyet dög, inség, sárga félelem
S kínokkal élő bánat fog körül.

Hol van tehát a józan értelem,
Hol a tudósok annyi izzadása?
Remélhetünk-e vajjon jobb világot?
Gyaníthatunk-e olly időt, mikor
Az ész világa minden népeket
Megjózanít és összeegyesít,
S kiirt közülünk minden bűnt s gonoszt?

Reménylek. Amit század nem tehet,
Az ezredek majd megteendik azt.
De hinnem is kell; mert midőn, barátim!
Buzogni látom lelketek hevét,
Mely e nagy ügyre felken títeket,
S e szent szövetség láncába csatol,
Előre látom: mint terjesztitek
Hazánkban Delphi égi kincseit
S az értelemnek nagy törvényeit;
Előre látom: mint leheltek éltet
A sziklamellbe és a holt agyagba,
S mint jámborodnak a vadállatok
Előttetek, s mint omladoz rakásra
Az ész s igazság mennydörgő szavára
A zordon inség óriási tornya,
S mint hullanak le durva láncai.

Fogadjatok hát engem is, barátim!
Szent frígyetekbe; íme, esküszöm,
Hogy áldozatlan kézzel nem jövök:
S ha gerlicéim és virágaim
Kedvelni hajlandók az istenek,
Tömjényitekhez szívesen teszem.

[1815]

VITKOVICS MIHÁLYHOZ

Midőn mosolygó bölcsességedet
Belém enyelgi szép epistolád,
Melyet barátunk, Horvát érdemelt,
Melyben Horáccal fested a mezőt
S annak szelíden bájoló nyugalmát,
Vigabban érzek s boldogabb vagyok.
Szebbnek találom pusztá lakhelyem,
Kertem virági szebben illatoznak,
Szebben nevetnek szőlőm fürtjei,
És kazlaimnak árnya hívesebb.

Igen, de minthogy minden verselők
Homér atyánktól fogva ekkorig
Falut dicsértek, engedd meg nekem,
Hogy én Budáról s Pestről énekeljek.

Midőn Budának roppant bércekről
Szédülve Pestnek tornyait tekintem
S a száz hajókat rengető Dunát,
A nagy Dunának tündér kertjeit
És a habokkal küzdő szép hidat,
Melyen zsibongva egy világ tolong;
Midőn körültem minden él s örül,
S újabb meg újabb érzelmre gyújt:
Itt a tanult kéz nagy remekjei,
Ott a dicső ész alkotásai
Az élet édes bájait mutatják,
S mindazt előttem testesülve látom,
Amit magamban csak képzelhetek:
Kívánhat-é még többeket szemem?

Hát amidőn majd véled s Helmeccinkkel
Virághoz együtt ballagunk karöltve,
S a bölcs öregtől új lelket veszünk!
Onnét tehozzád s nyájas asztalodhoz,
Hol a kinyílt szív s józan ész kínál,
S vidám szabadság s tréfa a szakács;
Ornnét Palinkhoz, Pécel dallosához
És mindazokhoz, kik barátaink,
S velünk egyenlőn tudnak érzeni.
Hol majd hazánknak ó s új dolgait,
Majd a világnak főbb történeteit
Száguldjuk által, és mustrára intjük
A föld királyit s büszke nagyjait;
Vagy majd Kopernik égi útjain
Vizsgáljuk e nagy Minden titkait,
És a világok systemáit oldjuk;
Majd a morálnak mély törvényein
Platónkkal újabb s szebb republikákat
Alkotva, Solont s a dicső Lykurgust
Lehozzuk embert boldogítani.

Ha azt megúnjuk, mert mindent megún
Az ember, s édes a változtatás,
Szemünk legelhet Thespis bájvilágán
S a táncolóknak szárnyas rendein,
Szívünk örökre olvadozva repdez
A zengzeteknek szép koncertjein;
S ha kell, közel van kert, szőlő, liget,
Horáccal untig ott kapálhatunk,
S nevetni fognak ott is a bohók.

Mi kell tehát több? Élni és örülni
S használni célunk, nem pedig heverni;
S a bölcs nyugalma háboríthatatlan
A pesti bálban s csörtetés között,
Mint a magányos rejtek árnyain.

Nyugodni, enni, inni és alunni
Lehet mezőn is; oh, de mint örüljek
Fákkal, füvekkel, ökrökkel sokáig?
Csupán szememnek tárgyi mindezek.
Szívemnek ember és rokon kebel kell,
Kivel vegyítse érzeményeit;
Elmémmek elme, mely megértheti,
S melyben sugárit tükröztetheti.

Van itt is ember, mondd, de millyen ember?
Inség, gonoszság néz ki vad szeméből,
S lesujt pipádért, hogyha nem vigyázzsz,
Szemét sötétség, vállát terh sanyarja,
S utálja mindazt, aki boldogabb.
S mi szép mulatság látni izzadását?
Mi szép nekem még rajta szántanom,
S aszott kezéből lesni sültemet?
Nem szebb-e Pesten vígan perleni
Werbőczy hajló nyelvén, és merészen
A szent igazság mellett harcra kelni?

Barátom! a bölcs boldog mindenütt,
Az Hortobágyon, az Pesten, Budán,
Mert ő magával hordja kincseit;
De boldogabb ott mégis, hol körülte
A nyájas élet hinti kellemeit,
És szíve, lelke tárgyát lelheti,
Mint hol magába zárva él magának,
S csak álma tündérképét kergeti,
Mint egy vadonban bujdosó fakír.

Rendeltetésünk nem magányos élet
S örök komolyság és elmélkedés,
Hanem barátság és társalkodás.
S nem a világi jókat megtagadni,
De józan ésszel vélek élni tudni
A bölcseségnek titka és jele.

Maradj s perelj te Pesten, s élj vidáman
Barátid édes társaságiban,
S ne kérj az égtől többet, mint adott.
Van annyi, mennyi kell, s ha ez kevés,
Kevés lesz a föld minden kincse is.
A vízikórság szomját el nem oltja
Minden Dunáknak s tengereknek árja;
S az ép gyomornak egy pohár elég.

Ha van mit ennünk, innunk és szeretnünk,
Ha józan elménk, s testünk nem beteg,
Kívánhatunk-e s lelhetünk-e több jót,
S adhatnak-é mást a királyi kincsek? -
Így ír, így érez, így él most barátod,
Ki téged, édes Miskám, megkeres
Az új Zephyrrel s első fülmilével,
S veled csevegni és nevetni fog.

[1815]

DÖBRENTEI GÁBORHOZ

Ne véld, barátom, hogy nyugalmamat
A sandaságnak gáncsa megzavarja;
Ismérem én azt, s megmosolygni szoktam,
Mint csürhe gyermek kámpolásait,
Midőn legázolt bábjait boszulja.
Nem úgy tanultam Sokjrat iskoláját,
Hogy a köz-ember változó eszének
S ítéletének rabja lenne Múzsám.
Gúnyolja bízvást mívemet s gyalázza,
Galád szidalma rám homályt nem ejt,
Sőt a bohóktól kárhoztatni fény.

Azok, kik a szent Catot pökdözik,
S a bölcsek atyját méreggel megölték,
Élnek ma is még, s mérget öntve marják
Mindazt, ki odvok mellett elmegyen.
S csudáljuk-é, hogy ránk morogni mernek?
S gyűlöljük-é, hogy nem barátaink,
Kik önmagoknak ellenségeik,
S az istenekkel perbe szállni készek?
Vagy tán az orvos hagymázos betegjét
Üldözzé azért, ha tőle öklözést kap?
Nem, mert az ember nem véthet, ha józan,
Minden gonoszság hagymázból ered.
Előbb lehetne a lángból víz és jég
S az égi fényből vastag éjszaka,
Mint a valódi bölcsből rút gonosz.

Az isteneknek egyik legnagyobb
Csudájok az, hogy szintugy lelkeink,
Mint arcainknak számtalan vonási

A milliók közt másokat ne leljék.
Miért utálnánk hát ezt és amaszt,
Hogy teste-lelke hozzánk nem rokon?
Hiszen magától egyikünk se' van.
Nézd, a tövis szúr, és csip a csalán,
S a gyenge rózsza illatot lehel.

Az emberekben végtelen különbség
S megérthetetlen visszás értelem van.
Ez a hiú fényt s rangokat vadássza,
Kucorgva koldul, s pénzen vesz tehert;
Emez dühödve pusztít, öl, rabol,
Az átok és jaj himnusz vad fülének,
S bűnében virtust s érdemet keres!
Amaz magától s mástól megtagadva
Kuporja a pénzt, s hasznát nem veszi,
Mint a perui rab, mindég aranyt ás,
S aranyja halmán izzad, éhezik;
S im ez becsülni a pénzt rútnak érzi,
Pazérlja, s fogytán a fejébe lő.

Így a tudósok tarka serge is
Bizarr agyakkal rakva, tömve van.
Az egyik a szent régiség barátja,
S utálja mindazt, ami új s nem ó:
A Himfy verse néki konyhadal,
Akárki mit mond, mert cadentiás.
A másik újat s csak honit szeret,
Kitiltja Hellász nyájas isteneit,
S igaz keresztény verseket kohol.
Van, aki minden új szót megkacag,
Ha azt tudóstól hallja s nem fonóktól,
Mert néki a nyelv csak fonóba' készül,
S ahhoz Kazinczy és Virág nem ért.
Van, aki mindég új szót fúr, farag,
A leghelyesbet százfelé csigázza,
S abból viasként majd istent csinál,
Majd tücsköt, s azzal mint naggyal dicsekszik.
Van, aki mint egy szemtelen kofa,
Rohadt gyümölcsét lármásan dicséri,
S az átmenők közt majd ezt, majd amaszt
Betyár gúnyokkal megtámadni kész,
És a becsület úgy hozván magával,
Üstökre, pofra kél akárkivel.

Elég. Az ember ahány, annyiféle,
S változhatatlan főbb vonásiban.
Ki gondja mindazt egy kaptára vonni?
Bárányt, oroszlánt egy rekeszbe zárni?
S ki gondja minden agynak tetszeni?
Elég, ha néktek tetszhetem, barátim!
Elég, ha céloom s szívem tisztaságát

A józanabb rész érti és becsüli;
A részekre nem figyelmezek.
S letettem ámbár lantomat kezemből,
Hogy kedvesimnek adjam éltetemet,
S nyaram kalásszal biztató szakát
Telemre gyűjtve éldegeljem el;
De oh, nem élet a múzsátlan élet!
Maradjon a föld! minden kincse gőz.
Sietve térek vissza istenimhez,
Kik ifjúságom zöld virúlatin
Keblokbe zártak nektáros kezekkel,
S kik bár nem adnak kincset és hatalmat,
De megtanítnak vígan élni, halni
S nevetni a föld balgatagjait.

Nevesd te is, jer, őket; s vívj dicsően
Az éj süvöltő, vak hydráival!
Paizst s aranytört nyújt Apoll neked,
S veled buzogva felkél Wesselényid,
A szörny-ölőknek szörnyölő fia:
Lehull előtte majd egünk köde,
S paeánt riadnak Erdély bércei,
És én utánok zengetem dalom.

[1815]

VANDAL BÖLCSESÉG

A vandaloknak ferde bölcsesége
Ismét divatba jő s csudáltatik;
Ezek, hogy a nagy Rómát dőlni látták,
Vesztének abban lelték fő okát:
Hogy ottan ími és olvasni szoktak;
S ez okra nézve ők a könyveket
Elégeték mint ördögségeket:
S hogy most kiforrt Párizs régi mérgét,
Mi szülte azt más, mint könyvek s tudósok?
Égetni kell hát minden könyveket,
Égetni mindazt, aki gondol és lát!

Oh, vandaloknak sanda bölcsesége!
Méltó, királyi fülbe zengeni.
Tenéked a nagy Róma csüggedése
S Párizsnak ádáz harca egy eset?
Tenéked alma s makk egy fán terem? -
Hát vandalok közt nincs-e pártütés?
S nem félt-e Caesar a vad Galliától?
Hát a szeraillok öldöklései
És Ázsiának végtelen zavarja,
A Dózsa, Hóra gyilkos pórhada
Mind a tudósok s könyvek mívei?
Hát Prussziának s Bécsnek trónusát
Csak a vak észnek fékje tartja fent?

S azért nem omlik ott királyi vér?
S tán Angliának népe balgatag,
Azért parancsol a föld tengelyének?

Így van! ha szél fúj s fergeteg leend,
Ha a búzában konkoly és vadóc van,
Ha nyájainkat métely szállja meg,
S a szürke kanca vemhét elveti
Azt mind tudósok s könyvek mívelik.
Bölcsen! Dicsően! Ínach és Numa,
Ninus, Zoroaster így okoskodának,
Tehát mi is! - Oh, de nagy hézag ez!
A makkos ember és mi, nagy különbség!
A makkal elmúlt a szilaj szabadság,
Az ember önként hordja most nyögét,
A békes élet bájit ismeri,
S a marhafékre nincs szüksége többé.
Lám Títus, Aurél s Fridrik nem valának
Sem istenek, sem a Nap öccsei:
Imádtatának mégis a világtól;
De a tyrannok, bár istenfiaknak
Neveztetének, bárd alá jutának.

[1814-1815 között]

HELMECZI MIHÁLYHOZ

Mit írnak, édes Helmeczim, neked?
Nemes tüzedről énekeljek-é,
Vagy ifjúságod ért gyümölcsiről
S baráti szíved érzeménnyiről? -

Ha én terólad gondolkodni kezdek,
Csak egyet érzek, egyet gondolok,
Csak azt, barátom! hogy téged szeretlek;
Csak azt: hogy édes a szelíd barátság
Még akkor is, ha csak képét öleljük
Annak, kit óhajt szívünk messziről.

Ím, gyűjteménykém vedd baráti kegyel,
Érezze ismét gyámoló kezed:
S láttasd világgal, mint már láttatád.
Kevés virággal szerzi meg Camoenám. -
Oh! elvadulnak a komoly szemektől
Áon mosolygó gyenge szüzei,
Mint a szerelmek édes istenei.
Te még virágzol. Dőlj szép karjaikra!
S az égi nektárt idd rózsás ajakkal.

[1815 körül]

HIMNUSZ KESZTHELY ISTENEIHEZ

Ki zengi e nagy század erőseit
S omló trónusait? ki Agamemnonát
Korunknak s Aulis áldozatját
S Iphigenia szemérmes arcát?

Feldúlt világunk üszkeit, a Tridens
S villám ostromait, a lerogyott gigászt,
A megrepesztett Kalpe szirtjét
Pindari láng-ajak ömledezze;

Ti, oh szelídebb égiek! akiket
Keszthely béavatott szent palotáiba,
Ti, élető Ceres s dicsőebb
Lelket adó Helicon leányi!

Vidám avénám títeket énekel.
A szebb emberiség bennetek él s tenyész,
Ti adtok annak testi-lelki
Jobb eledelt s magas égi életet.

Ceres! te hívtad erdeiből elől
A vadságba merült emberi nemzetet,
A makk s gyökér helyett az édes
Búzakalászt neki megmutattad.

A társas élet szent szövődéseit,
Az erkölcsi világ új elementumit
Te fűzted egy nagy kapcsolatba
Célra vivő örök ösztöninkkel.

Munkált az ember, s tárgyaihoz jutott:
Bátorságba' szedé míve gyümölcseit,
Vígan, nyugodtan éle csendes
Sátoribann az arany világnak.

De még lefojtva szunnyada kebliben
A szebb aetheri rész: Múzsá! te illetéd
Nektáros ujjal égi lantod,
S zengzete gyúlt erein keresztül.

Zúgván felébredt a lekötött erő,
S mint új lény, leveté állati nyűgeit,
S a még nem ismért lelki élet
Képei közt lebegett örömmel.

Főbb létre lobbant lelke feloldozá
A szép, jó s az igaz mennyei csíkjait;
Zengtél! s körülte új világ nyílt
S Elysion, szomorú vadonján.

Zengtél! s szívének húrjait illetéd:
Forró melle dagadt, homloka virrada,
Elméje szárnyalt, s a tudásnak
Békerülé sivatag határit.

Zengtél! s dalodra Théba felépüle,
 S a boldog görög ég csillaga feltüne.
 Te zengsz, ha Rómát a kerek föld
 Rettegi, és te, ha azt lerontja;

 Te zengsz, ha Franklin lelke, merész keze
 Villámot leragad s sceptrumokat leránt,
 Ha Newton és Kant a Teremtő
 Titkait oldja, s világot alkot.

 Kronos leánya! Delphi nagy istene!
 Ti munkátok azon titkos örök kötél,
 Mely a halandó port s az istent
 Egy csuda mívbe csatolva tartja.

 Oh, lakjatok hát e kies ég alatt,
 Bájoljátok ide Enna virányait
 És a virágzó Attikának
 Hajdani szép ideit s Saturnust,

 Hogy vérrel ázott századaink nyomán
 A szent pálma arany bimbai nyiljanak,
 S e kis magyar Weimar öléből
 Lássa hazánk kiderülni napját.

 Oh, látja! s ím a harc deli nemzete,
 Melly még csak hadi zajt esmere és halált,
 Lerakja harsogó acélit
 Színed előtt, ragyogó Napisten!

 Lerakja s áldoz, s mint mikor a Bakonyt
 Messzünnen riadó mennykövek és szelek
 Csattogva rázzák, zeng fölötte
 Tegzed aranynyila és az Aegis.

[1817. febr.]

FELSÉGES KIRÁLYUNKNAK

Keszthelyre várátásakor

Keszthely mosolygó völgyei, bércei!
 Caesarunk közelít, hintsetek illatot;
 Simulj tükörré, büszke Zengő,
 S tükreidet biborozza Phoebus!

 S ti, csendes ernyők pásztori! gyújtsatok
 Tömjént hölgyeitek s gyermekitek között
 Annak, ki gunyhótok paizzsa
 S emberi jussaitoknak öre;

 S ki, mint dicső nap fergetegink után,
 Áldást szórva, körüljárja hazánk eget,
 S amit lever a hosszú szélvész,
 Újra felélteti égi tüzzel.

Örülj te is hát, Festetics, és pazarlj!
Mútasd: mint szereti a magyar a királyt;
Mutasd: hogy annak szíve, kincse
A haza s atyja kezébe' vagynak;
Mutasd: hogy a szent honszeretetet heve
S a jobbágyi szelíd tisztelet egybefér;
Mutasd: hogy e két virtus együtt
Tesz fejedelmeket és nagy embert.
[1817]

FELIRÁS

A királynak Keszthelyre érkezésére

Elszórta Filepnek rémítő flottáit,
Mint a világrázó Gallia dandárit
Az Úr lehellete.
Te zivatarid közt nőttél, mint Nagyanyád,
Mert égi nimbusszal fedezte koronád
A nép szeretete.
Vagy így:
Te zivatarid közt nőttél, mint Tréziánk,
Mert védangyalod volt, mint most Karolinánk:
A nép szeretete.
[1818]

BARÁTIMHOZ

Engem is üldöz az ég, a fátum, vagy görög Áte,
Amint azt nevezé egy ízbe' Kazinczy szonettje.
Üldöz s faggata már pólyámban, faggat örökre,
Mint minden jámbor költőket s büszke genieket.
Mert én nem tudom azt, hogy az Átét gyártja a költő,
Vagy pedig a költőt gyártja - s bárdjával - az Áté?
De az igaz, hogy ezek nem ritkán esmerik egymást.
Mégis azonba' nehéz őket jól összverimezni!
Ámde akármit van; nekem immár mérge nem árthat:
Mint egy vad karaib bajnok harsogja halottas
Énekit a kinzók keze közt mosolyogva, boszontva:
Durva csapási alatt énekre fakadva boszontom.
(Lelkem örök hideg így, de nyugodt, mint néma koporsóm,
Melybe se bú, se öröm nem reszketi szívemet által.)
Titeket elrezzent vázképe, barátim, ölembül!
Árthat-e még valamit? Van-e még több hátra, barátim?
Veszthet-e még valamit szívem, vagy nyerhet-e többé?
[1817. szeptember 8. után]

A KÖLTŐ ÉS A SORS

Honnét van, hogy az ég, a fátum vagy görög Áte
Majd minden jámbor költőt és büszke genieket
Annyira üldöz most, hogy azok majd mind siralommal
Töltik el a Helikont, s civakodnak fátumaikkal?
Én nem tudhatom azt; s hogy az Átét gyártja-e költő,
Vagy pedig a költőt gyártná bárdjával az Até,
Azt se tudom; de igaz, hogy azok jól esmerik egymást:
Mégis azonba' nehéz őket jól öszveegyezni!
Ámde akármin van, zugolódnunk ellene nem kell,
Sőt mint a karaib bajnok harsogja halottas
Énekít a kinzók keze közt mosologva, boszontva,
Gyáva csapási alatt víg dalra fakasztva köszöntsük!
Zengj, mosolyogj neki, majd víg lantod táncra ragadja,
Mint Orpheus hajdan vadakat, fát, Thrácia bércét.

[1821. január 18. után]

FELSŐBÜKI NAGY BENEDEKHEZ

Oh te, ki mind névvel, mind testi s lelki kegyekkel
Áldott és Nagy vagy, deli ifjú, mint ki Athéne
Díszei közt paizsán viselé a mennyköves Ámort,
S mint ama nagy rokonod, ki javunkért megvet aranyfényt:
Hozzád szól Múzsám. Illesd őt lángajakiddal,
Hogy hozzád bájló nyelveddel szólni tanuljon,
Nyelveddel, melyről diadal zeng, s mennykövez Ámor.
Menj, nagy pályádon fénnel, hatalommal övedzve,
Mert az erény hatalom nélkül csak gyámtalan árva;
Öltöztess fényben, hogy az álnok bukjon előtte.
Igy fogsz lenni hazád s fejedelmed híve, szabad bölcs.
Menj, de mutasd, hogy bölcs Montesquieu látta szivedben
Trézia bajnokait, mikoron koszorúzta dicsően,
Kik hont és koronát egy szívvel védni tanultak.
Férfiakat nemző Pannon szüle téged örömmel.
Törpét törpíthet, de nagyobbá tesz nagyot a polc,
Mely gyávát szédít, de mezítláb hág oda Cato.
Légy te Aristippos: bírd fényt, de ne bírjon az álfény.
Szent templommá lesz tündér palotája előtted,
Mint szent templom lőn kalibám, mikor abba beléptél,
S váteszi lélekkel láttam már büszke jövendőd.

[1821]

ELÉGIA

Gróf Festetics György hamvaira

Keszthelyi partnak evez ladikom, mosolyognak előmbe
A szeretett tájék öblei s árbocai.
Nyugszik az ég, lebegő zephyrek ringatva vezetnek,
Csak kebelem zajlik, s hányja halála jegét:

Hányja, midőn lehajult fővel révedre kiszállok,
 S nyomdokidon, nagy Holt, nyögve előre megyek.
 Minden mozdulatom közelebb visz szent tetemidhez,
 S míveiden lebegő árnyad előmbe tűnik.
 Látlak, mint öleléd kegyes arccal, nyájas örömmel,
 Akiket a szeretet nyílt kapuidba hoz;

Látlak, mint fogadád, szent csókkal megkoronázva
 A piruló Múza gyermeki áldozatit.
 Mint Görögországnak nagy démona gyermekalakban,
 Gyermeki játékban alkota embereket,
 Úgy te is ősz fővel közibénk enyelegve vegyültél,
 S játszva nyitál pályát isteni célod előtt.

Míg mások honnunk javait veszünkre kiszórják,
 S a nemzet lelkét s életerét kiölik:
 Te közibénk jöttél, s valamerre kifordula arcád,
 Áldást hinte reánk, s életet önte belénk.

Mint egy hősi Pelops, oltárt, pályákat emeltél
 A görög ég, Helikon hajdani isteninek.
 Ünnepeket, muzsikát, táncot, játékokat adván,
 A nagyot a széppel kedvesen összekötéd.

A zengőt koszorú emelé és gazdag ajándék,
 Minden ideg kifeszült, s büszke futásnak eredt.
 Így alkotta örök remekét amaz égi Lykurgus,
 Amikor összeszedé Ilion énekeit;

Spárta szilaj lelkét, énekre tanítva, emelte,
 S a dalok isteninek áldozza harcaiban;
 Így született Hellász, így szülte az élisi pálma
 A csuda helleneket s Pindarus énekeit.

Így született Korybant-zengzetben az égiek atyja,
 Így hordott eledelt nékie méhe, galamb.
 A buta nép e zajt látá s Amalthea tölgyét,
 Látni a mennyrázót nem vala néki szeme.

Ámde ki föntjáró elmédnek látta arányit,
 Nyájas alakjaiban látta nagy istenidet. -
 Elfolya szép élted, s veled a szép gondolat eltűnt;
 Mint ama gyenge virág, napja lehunyta után.

Eltűntél, de ha majd palotád márványi lehullnak,
 S romjaiból valaha baglyok üvölnének alá,
 Mint a büszke Csobánc szomorú düledékin az útas
 A múlt bajnoki kor képzeletébe mereng:

Így merül el majdan magasabb rémletben az érző,
 Hamvaidon hálát, könnyeket adva, velem.

[1823]

AZ IFJÚSÁGHOZ

Elröpültél már, szeretett ifjúság!
 Eljön a sok baj, és jó a sok aggság.

A vidám orcát halovány hidegség
Váltja fel gyorsan, s követ a betegség.

[1820 után]

A FÜREDI KÚTHOZ

Japet fiának sassa dulá vesém,
S a mennyből lehozott szikra emésztve ölt,
Midőn, dicső forrás, sebimre
Aeglei balzsamot áldva öntél.

Mint aki a szent Léthe vizébe néz,
Minden földi tehert róla lehullva lát,
S újjászületve nyílt karokkal
Elysion rokon árnyihoz lép:

Így adta vissza életadó ered,
Oh, kútfő, nekem az életet és reményt.
Így ébredék fel, s így ölelt meg
Partidon új öröm, új rokon kéz.

Itt leltem a jó Vajkit, az édes ősz,
Itt a téti szelíd énekelőt, ki már
A boldogult lelkek körében
Issza az ég örömit, jutalmát;

Kikhez vegyülve hársaid ernyein
A bús felleg alul hajnali pírjait
Az élet újra rám mosolygá,
S holt kebelem hideg éje virradt.

Itt leltem a széplelkű nemes magyart,
Pázmándit s szeretett szíve kegyes felét,
Ki vélem együtt cseppeidben
Enyhületet keresett magának.

Enyhítsd meg ezt is, a kora szenvedőt!
Márványoszlopidat felkoszortúzom ím,
Enyhítsd meg ezt is, mert ha szenved,
Nem leszek én is egész kigyógyult.

[1821-1823 között]

A POÉTA

Mint majd ha lelkünk Léthe vizébe néz,
Minden földi tehert róla lehullva lát,
S újjászületve, nyílt karokkal
Elysion rokon árnyihoz leng:

Így, aki Kastal vedreiből merít,
Új, tündéri világ bája ragadja el;
Magát felejtven, élve meghal -
S egy melegebb nap alatt lel éltet.

Ott gerjed abban a csuda lángérő,
Onnét hinti alá égi virágait;
Ne nyúlj azokhoz durva kézzel:
Mégfagy az égi hideg kezekben!

[1825 előtt]

A GENIÁLIS NÉP

Éveket átvirraszt a művész, mégse talál célt:
A geniális nép álmaiban kitanul.
Amit tegnap alig hallott, azt már ma tanítja:
Oh, mely kurta belük a geniális urak!

[1821-1823 körül]

EGY PHILOLOGUSHOZ

A Tisza és Duna már Ádámtul fogva vegyülnek,
S öszveölekezvén úgy válnak nagy Pelagusszá.
S te azokat papirosgáttal választod el, úgy-e?
Öszverohannak azok, gátat, gátlót lesodorva.

[1822-1823 körül]

A NÉMET ÉS MAGYAR IZLÉS

Vízbül sert pancsol, borbul puncsot s aszu bort főz,
Ökrébül disznót, a lóbul rest tehenet tesz,
Férfi köténybe' gyarat, kötöget, fonogat, tyukot ültet,
A felesége kaszál, sapkába', kalapba' tobákol:
A német mindent mesterkél, pancsol, el is ront;
A magyar ellenben Természet gyermeke mindég,
S éppen azért szebb, jobb minden marhája, vagyonja.
A német hasznot les mindig. Szépre nem ügyel,
Nézd bár condráját talpátul fogva tetőig,
Mégis azonba', ha szép akar olykor lenni, mivé lesz!
Hány csecse bokrétát tűz, s mint üti félre kalapját!
Tarka piros pántlik repdesnek előtte-utána,
A magyar a szépet nézi, s jól tudja, mi a szép,
Nézd bár condráját talpátul fogva tetőig:
Látol-e rajta, ha még gyerek is, nem férfihoz illőt?
S kérded-e még, Liebel, tőlem, mért büszke, szabad, vad?

[1822-1823 körül]

A SZONETT

Csengőkkel tele van füle, orra, kalapja, bokája,
S mely csuda: a táncost kötelén a pózna vezérli!

[1822-1823 körül]

A MAGYAR

Századokig küzdött ősi szent törvényei mellett,
Századokig nyugszik szép diadalma után.
Nagy volt a harcban, de nyugalma se rontja le lelkét,
Mert a természet önt bele férfierőt.

[1824 körül]

SZILÁGYI 1458-BAN

„Ledült Hunyaddal a haza védőfala!”
Így zeng hősei közt a diadalmas ősz,
Körültüzelgve bús szemekkel
A had erős fiain, Szilágyi.

„Ledült, s az undok cimbora, láncait
Elszaggatva, kitör szent düledékein,
S habzó agyarral tölti újra
Béhegedett sebeinkre mérgét.

A tiszta ifjak lelke gyanútalan
Hódolt a gonoszok csalfa siralminak,
Kik mind Hunyadnak, mind hazánknak
Békepohárba halált adának.

Ezt nyerte a nagy hős atya, virtusán:
Megkímélte magas szívvel irigyeit,
Öngyermekebe döfte törét,
S a cudarok diadalt kacagnak.

Ezt nyerte a mi balga hitünk, midőn
Oly körmökre bizánk a haza zálogit,
Melyekre honnunk vére csorgott,
S hív Hunyadink vasa bélyeget vert.

A cselt utáló így veti gyilkosa
Hálójába magát: így fedi tornyait
Földünkön a bűn, míg Molochnak
Áldozik a nemes önmagával.

A virtus a jók horga, ha céltalan.
Féltünk rossz rokonink véribé' fürdeni,
S a jóknak ártánk: az kegyetlen,
Aki szelíd, mikor ölni szentség.

A százfejű szörny új fejeket terem,
Posványával együtt vesztheti Hercules,
A gaz lenyesve még bujább lesz;
Irtani kell gyökerestül a bűnt.

Így adta vissza Sylla az életet
Rómának, s így adom vissza hazámnak én.
Vértorral alkot új világot
Sylla-Szilágyi haragja: jertek!”

[1824 körül]

WESSELÉNYI, A NÁDOR, MURÁNYNÁL

Töredék

Mely édes andal int, Murány, feléd,
Midőn tetődre felvetem szemem!
A várivásnak jöttem nézni tervét
S kimérni a tűz égi útjait,
És íme, mint egy elbájolt lovag,
Andalgva nézem a tündéri várt,
Andalgva látom ékes asszonyát.
Kit már feledni véltem évek óta,
Előmbé tűnni látom újlag;
Látom, miként őt láttam egykoron
A bajnok-ifjak büszke tánckörében
Lebegni pártás fővel a delit,
A nyílni kezdőt angyal-kellemében.
Döbbenve váltam tőle és szorongva:
De megpillantván újra kardomat,
A hősi szellem újra megragadt,
S vitt a dicsőség fényes útjain,
Vitt élni-halni bajnokok sorában.
És íme, már most mint dicső vezér,
Előtted állok, oh magas Murány,
Letörni ormod büszke tornyait,
Rabláncra fűzni ékes asszonyod
S rabláncra véle a pártos magyart.

(Meg-megállva s gondolkodva járdal)

Rabláncra téged, lelkes árva hölgy,
Rabláncra téged, édes árva hon!

(Gondolkodik)

Mi ez? mi új zaj dúlongat szivemben?
Oh érzem, a tiszt s a szív harca ez:
A szív fog, érzem, győzni tisztemen,
Kirántja győző kardomat kezemből,
És életemnek új irányt mutat.

[1825 körül]

A VIG CHLOE

„Húnyik a nap, pirul az ég,
Intesz, édes enyhelyem!
Megyek, megyek, ah, elég rég
Vonza feléd kebelem.

Te vagy az én kis világom,
Virágim szép ligete!
Gyermeki víg munkásságom
S elmém első képzete.

Hozzád jövök, ha szívemet
 Aggodalom terheli,
 Hozzád, ha rám öröm nevet,
 S kezem lantját emeli.

Szép alakid szemlélete
 Új világba andalít,
 Nyílt kelyheid lehellete
 Illatözönbe merít.

Itt élnek eltűnt rémeim
 Gyermeki jelképekben,
 S kedves titkos két betűim
 A mindig zöld szívekben.

A bús ciprus árnyékában
 Az urnák s nefelejcssek,
 A két hív szívek láncában
 A viola-bilincsek.

Így alkota ifjú lelkem
 Egy szebb virányt magának,
 Hol égi gyönyör s szerelem
 Szebb rózsái nyílnak. -

De csakhamar felriadtak
 Rémlédező szemeim,
 S karom között eloszlottak
 Tündér álmokképeim.

Óh, mint sírtam, barátnéim,
 A szerelem könnyeit!
 Mint ittátok, virágaim,
 Szívem égő csepjeit!

Hervadtatok, hervadtam én,
 Míg rabláncom szaggatám,
 Míg a csalfa, büszke remény
 Bábjait elhányhatám.

Óh, nem jó halandó szemnek
 Az eget megmutatni,
 S a lepkeszárnyú gyermeknek
 Égi szárnyakat adni.

Nehéz a mennyet elhagyni,
 Pedig le kell hullanunk!
 Jobb a hív földön maradni,
 S rózsákat itt szaggatnunk.

Nem álmodni, hanem élni
 Illik e szép világon:
 Méh-ajakkal mézet lelni
 Lehet minden virágon.

Egyik hervad, másik nyílik,
Mindenik csak tünemény;
Annak nyílik a legszebbik,
Aki szabad s víg, mint én.

Szabad pedig ki-ki lehet,
Míg fejét, - de hol vagyok?
Lilim még istenné tehet,
Legyen, legyen, hallgatok.”

[1825]

KÖLCSEY

Kölcsey, megmérted lattal, póznával, icével
Lelkemet, és keskeny úrbe, időbe dugád.
Ah, de segélj rajtam, ketrecben kotlani készül!
„Tollat az orrába!” - Zápokat adjon, ugy-e?

[1827]

ÚJ GÖRÖGORSZÁG

1825

A Múzsák s Charisok szép honját éjszaka fedte,
S templomi néma halál szomorú hajlékai lettek,
Büszke tatár lovagok patkói tüzelgtek az elszórt
Spárta, Athéne dicső körein már századok óta.
A földnek legszebb, legemeltebb népe bilincsben
Izzada; Solonnak szent hamvain égre sohajtva.

Mint mikor a vasból ordítva kiront az oroszlán,
S Núbia erdeiről iszonyún emlékezik és dúl:
Így riad álmából az eloltott hajdani Hellász,
Es Mahomet hadait tengerbe meríti örökre.
S íme, az ég kinyílik! százévek fedte porából
Felkele phoenixként maradékit védni Lykurgus,
S elszórt hamvaiból Marathon nagy bajnoki váltak.

Menjetek, oh Múzsák s Charisok, koszorúzva elejbe,
Hajdani napjaiban néktek tömjéneze Hellász.

[1827 körül]

ANGLIA

Ész, pénz ad mindent, de csak együtt osztanak áldást.
Nép esze a törvény, mely nélkül pénze veszélyt hoz.
Míg törvényidnek hódolni fog, angol! a pénzed,
Addig hódol a pénz neked és pénzednek a tenger.

[1828]

HEKTOR BÚCSÚZÁSA

[Schiller után]

ANDROMACHE

Elmégy, Hektor, tőlem hát örökre
Oda, hol már Achilles fegyvere
Patroklusnak áldozik vérrel?
Ki fogja majd kisedünk tanítani
Istent félni és dárdát hajítani,
Ha téged a bús Orcus elnyel?

HEKTOR

Drága hölgyem, parancsolj könnyeidnek,
Tisztem, tüzem engem harcba visznek,
Ezen karok őrzik Pergamust;
Tiértetek, hazánk isteniért
Bátran vívok, hősien ontok vért.
S nem rettegem a setét Orkust.

ANDROMACHE

Nem hallgatom többé kardod hangját,
Itt hever majd, rozsdá rágja vasát,
S Priám bajnok nemzete kivész.
Oda mégy, hol nap többé nem ragyog.
A Kocytus bús vadonban jajog,
S szerelmed a Léthében enyész.

HEKTOR

Minden vágyam, minden érzeményem
A Léthe szent árjába merítem,
De hív szerelmemet nem.
Halld! az ádáz dulja már a falat,
Fűzd rám kardom, szüntesd fájdalmadat,
Hektor hal meg, de szerelme nem.

[1827-1830 körül]

SCHILLER

A legfőbbre akarsz törekedni hatalmas erőddel?
A legszélsőbbet ne tekintsed azonba' tetőnek,
Mert tetejére, középpontjára középut emelhet.

[1827-1830 között]

PLATON

Mennyi vajúdással nyítod, Lucina, ki méhét!
Nem csuda, így születik mindenkor minden idétlen.

[1827-1830 között]

HERDER

Hát az eposz mellett nyom téged, Herder, az álom?
„Normánnak rakiát töltsetek és aszubort.”

[1827-1830 között]

GRÓF MAILÁTH JÁNOSHOZ

Mailáth! poétád éneke leng feléd,
Nem mint a rohanó Vág, mikor árjait
A Kárpátok közt zúgva szórja,
Tört jeget és köveket sodorván;
Csak mint az alkony enyhületén kalász-
Párnáján pihenő lányka szelíd dala
Üdvezli a várt est nyugalmát
S a hegyek ormai közt mosolygó
Holdat, midőn már csend fedí a mezőt,
S a pásztorkalibák gőze a völgybe szállt.
Mailáth! poétád napja hűnyik,
S nem ragadoz dala árja többé
Tündér tükörben nyílt nekem a világ.
S mint egy Pygmalion szobra, ölem hevén
Életre gyúlni látsza honnom,
S annak ivá kebelem sugalmát.
Mellemben, mint egy Ilion éneke
Zengett a haza szent lángja; Olympia
Istenfiakkal küzdve tűnt fel
Isteni bájba merült szememnek.
Eltűnt a rémkép. Ámde ha szózatom
Szép lelkedre hatott, nem vala pusztá hang,
Nem, mely tudatlan gyermek ajkán
Lelket emelt; koszorúm ne bánd meg!
S ha szépnek érzed férfias énekim,
Benned vagynak azok, benned a honni szív,
Melyet magasztalsz, benned a hív
Honszeretet daliás erénye.
Menj, énekeld hát e magas égi lényt!
Ezt harsogta örök Pindaros és Horác,
Ez isteníté a világnak
Hajdani váteszít és erősít;
S ez nyit nekünk, ím, élisi pályatért
Rákos hős mezején. Hallom a pályazajt
S a pályazajban Széchenyink hős
Hágdozatit, lova könnyű győztét.
Oh, énekeld őt, a diadal fiát!
Eurus szülte pején mint viva, nyerve díjt;
[Mint áldozá fel ezreit, hogy
Ész művein kecsesülne nyelvünk,]

Mely újra szülje a lerogyott magyart
S Pannon férfidiszét. Engem a villitánc
Int már; de honnom új virultán
Vert dalodat porom érzi majdan.

[1830]

EMLÉKKÖNYVBE

(Boday Amelie kisasszonynak, Halimbán)

Virulj Bódé szép völgyében,
Tartsd szívedet tisztán, épen,
Ép szívben virul az Éden.

[1831]

EMLÉKKÖNYVBE

Szeretet, Barátság, mint minden, mulandó,
De emlékezete, öröme állandó.

[1831 körül]

AZ IGAZI POÉZIS DICSÉRETE

Halljuk, miket mond a lekötött kalóz:

Tündér változatok műhelye a világ,

Mint a poézis bájalakja:

Ámde csak egy az igaz, nagy és jó,

Melynek mosolygó jeltíme lett a szép,

Hogy mint a szerelem játszi gyönyör kezén

Folytassa titkon a teremtés

Műve örök folyamát gyönyörrel.

Ennek teremtmény ihlete alkotá

Hellász rózsakorán a vidor életet,

Midőn mosolygó égieknek

Innepein lebegett az ének,

A szépet érző emberek ajkain,

Szívből szívbe gyönyört zengve s vidám erényt,

Midőn a nyájas áldozóknak

Nyájas örömben jelent meg a menny;

Oh, a poézis rózsaszín ujjai

Fonják azt az öröm gyenge virágiból:

Öröme intve csalta össze

A vadonok ridegült lakóit. -

Most a halandó, mint ama büszke lány,

Villámfénybe vonult isten ölének enyész:

A szent poézis néma hattyú,

S hallgat örökre hideg vizekben.

Szűnj meg te is hát zárt fület és kebelt
A szép ifju világ bájira inteni:

Halottas ének zúg felette,
Mint mikor Afrika sámielje

A port az éggel összezavarva dül,
Forró porvihara fojtja az életet. -

Oh, a halandó lyányka szíve
Emberi szép kebelén viruljon,

Mint a mosolygó Hellenisé, midőn
A félisteneket szülte szerelmiben,

Gyönyörre nyílt szív nyíladozza
A szeretet csuda két virágít:

A szent poézist és a dicső erényt,
Melyek hajdan öröm ünnepivé kenék

A nagy görög nép boldog éltét,
S létrehozák örök ideált.

[1832 körül]